พระอภิธรรมปิฎก

เล่ม ๑๐

ปัฏฐานปกรณ์ ภาค ๔

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

สารัมมณทุกะ

ปฏิจจวาร

[๑] สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยอารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย เกิดขึ้น

สารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ กฏัตตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรมและหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๒] สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ฯลฯ.

สารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๓
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๕

ในอนันตรปัจจัย	มีวาระ	๓
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๖
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๑
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๑
ในกัมมปัจจัย	มี "	๙
ในวิปากปัจจัย	มี "	๙
ในอาหารปัจจัย	มี "	๙
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๙
ในฌานปัจจัย	มี "	๙
ในมัคคปัจจัย	มี "	๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี "	๙
ในอัตถิปัจจัย	มี "	๙
ในนัตถิปัจจัย	มี "	๓
ในวิคตปัจจัย	มี "	๓
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙

[๔] สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

อนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อเหตุกปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม ซึ่งเป็น อเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ.

อนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ส่วนพวกอสัญญสัตว์ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุ ปัจจัย

คือ ในอเหตุกะปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ กฏัตตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุ ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และ มหาภูตรูปทั้งหลาย อเหตุกปฏิสนธิขณะ.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม และ หทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม และมหาภูตรูป ทั้งหลาย.

[๕] อนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ตลอดจนถึงอสัญญสัตว์.

อนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ ฯลฯ.

[๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙.

ฯลฯ

[๘] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๓

ในสหชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙ ฯลฯ.

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจจวาร

ปัจจยวาร

[๙] สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

อนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

สารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

อนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

[๑๐] สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ฯลฯ.

[๑๑] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๓
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๓

ในสหชาตปัจจัย มีวาระ ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย มี " ๓
ในกัมมปัจจัย มี " ๙
ในวิปากปัจจัย มี " ๙
ในอาหารปัจจัย มี " ๙
ในอินทริยปัจจัย มี " ๙
ในฌานปัจจัย มี " ๙
ในมัคคปัจจัย มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๙
ในอัตถิปัจจัย มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย มี " ๓
ในวิคตปัจจัย มี " ๓
ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๑๒] สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

อนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ส่วนพวกอสัญญสัตว์ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

สารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ฯลฯ.

อนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรมและหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ฯลฯ.

[๑๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

[๑๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย
กับเหตุปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๙

ฯลฯ

[๑๕] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัย
ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในสหชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

ฯลฯ

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

นิสสยวาร เหมือนกับปัจจยวาร.

สังสัฏฐวาร

[๑๖] สารัมมณธรรม คลุกเคล้ากับสารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม ฯลฯ ขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๑๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๑

ในอธิปติปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๑

[๑๘] สารัมมณธรรม คลุกเคล้ากับสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย.

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม ซึ่งเป็นเหตุกขันธ์ ๒ ฯลฯ โมหะคลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ฯลฯ.

[๑๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มีวาระ ๑

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๒๐] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือสารัมมณเหตุทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ สารัมมณเหตุทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ สารัมมณเหตุทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๒๑] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

บุคคลพิจารณาซึ่งกุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น กุศลธรรมที่ตนอบรมแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ พระอริยะทั้งหลายพิจารณาโคตรภู โวทาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณากิเลสทั้งหลายที่ละแล้ว พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว

บุคคลรู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยกำเริบแล้วในกาลก่อน

บุคคลพิจารณาขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม โดยเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลรู้จิตของบุคคลที่พร้อมเพรียงด้วยสารัมมณจิต ด้วยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ

อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ

สารัมมณขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ

แก่เจโตปริยญาณ

แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ

แก่ยถากัมมุปคญาณ

แก่อนาคตังสญาณ

แก่อาวัชชนะ

โดยอารัมมณปัจจัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือพระอริยะทั้งหลายพิจารณานิพพาน

นิพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู

แก่โวทาน

แก่มรรค

แก่ผล

แก่อาวัชชนะ

โดยอารัมมณปัจจัย

บุคคลพิจารณาจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียง ด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

อนารัมมณขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ

แก่เจโตปริยญาณ

แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ

แก่ยถากัมมุปคญาณ

แก่อนาคตังสญาณ

แก่อาวัชชนะ

โดยอารัมมณปัจจัย.

[๒๒] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ พิจารณากุศลธรรม นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะย่อมเกิดขึ้น ทิฏฐิย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ

กุศลธรรมที่อบรมแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌานแล้ว ทำฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายที่ออกจากมรรคแล้ว ทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ ทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

บุคคลทำสารัมมณขันธ์ทั้งหลาย ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลิน เพราะทำสารัมมณขันธ์นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ สารัมมณอธิปติธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่สารัมมณอธิปติธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ สารัมมณอธิปติธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายกระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

บุคคลทำจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น ฯลฯ

[๒๓] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ สารัมมณธรรมที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย มี ๗ นัยเหมือนกับสหชาตปัจจัย ในปฏิจจวาร

เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย เหมือนกับอัญญมัญญปัจจัยในปฏิจจวารมี ๖ นัย เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย เหมือนกับนิสสยปัจจัยในปฏิจจวาร.

[๒๔] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่างคือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วย่อมให้ทาน ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัย ศีล ปัญญา ความปรารถนา สุขอันเป็นไปทางกาย ทุกข์อันเป็นไปทางกาย แล้วย่อมให้ทาน ฯลฯ

บุคคลยังสมาบัติให้เกิด ฆ่าสัตว์มีชีวิต ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ปัญญา ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา สุขอันเป็นไปทางกาย ทุกข์อันเป็นไปทางกาย เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่สุขอันเป็นไปทางกาย แก่ทุกข์อันเป็นไปทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ อย่างคือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัย ฤดู โภชนะ เสนาสนะแล้วให้ทาน ยังสมาบัติให้เกิด ฆ่าสัตว์มีชีวิต ทำลายสงฆ์

ฤดู โภชนะ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขอันเป็นไปทางกาย แก่ทุกข์อันเป็นไปทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๕] อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่บุคคลพิจารณาจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุโดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่สารัมมณขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย

[๒๖] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยปัจฉาชาต ปัจจัย มี ๑ นัย.

[๒๗] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอาเสวนปัจจัย มี ๑ นัย.

[๒๘] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ สารัมมณเจตนา เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ สารัมมณเจตนา เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือสหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ สารัมมณเจตนา เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่สารัมมณเจตนา เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ สารัมมณเจตนา เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ สารัมมณเจตนา เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๒๙] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๓ นัย.

[๓๐] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ กพฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจจัย.

[๓๑] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ จักขุนทรีย์ และจักขุวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย กายินทรีย์ และกายวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย.

[๓๒] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๑ นัย.

[๓๓] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

มี ๒ อย่างคือ สหชาต ปัจฉาชาต

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่างคือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่สารัมมณขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยวิปปยุตตปัจจัย.

[๓๔] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัยขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม โดยอัตถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่สารัมมณขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่สารัมมณขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ และกายายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ขันธ์ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ สารัมมณขันธ์ และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป โดยอัตถิปัจจัย ปฏิสนธิ.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ สารัมมณขันธ์ และกพฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ สารัมมณขันธ์ และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

[๓๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๒
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๔
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๑
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๑
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๗
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๖

ในนิสสยปัจจัย	มีวาระ ๗
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๒
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๑
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๑
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๓
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๖
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๑
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๗
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๑
ในวิคตปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๗

[๓๖] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรมโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๓๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๗ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๗ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔

[๓๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี "

กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๓๙] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗.

สารัมมณทุกะ จบ.

จิตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๐] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิตเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต.

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ และกฏัตตารูป อาศัยจิต.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ์ ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๒

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัยคือ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ จิต และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ์ ๑ จิต และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๒

ในปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ

[๔๑] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้นเพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และจิตอาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิตและจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ.

[๔๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๕
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๕
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๕
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๕
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในกัมมปัจจัย	มี "	๕
ในวิปากปัจจัย	มี "	๕
ในอาหารปัจจัย	มี "	๕

ในอินทริยปัจจัย มีวาระ ๕

ในฌานปัจจัย มี " ๕

ในมัคคปัจจัย มี " ๕

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในวิปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในอัตถิปัจจัย มี " ๕

ในนัตถิปัจจัย มี " ๕

ในวิคตปัจจัย มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕

[๔๓] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิตเกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอเหตุกจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยจิตที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ จิตและจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่เป็นจิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยจิตที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย.

[๔๔] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยจิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย กฏัตตารูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๔๕] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปปัจจัย มี ๕ นัย.

ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๔๖] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ และกฏัตตารูป อาศัยจิต.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต หทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาต ปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาต ปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต และจิต จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยจิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย กฏัตตารูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาตปัจจัย ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย.

[๔๗] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยจิต.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมมปยุตตเจตนา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ. อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต และจิต.

ฯลฯ

[๔๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี "	๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

[๔๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย
กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๕.

ฯลฯ

[๕๐] ในอารัมมณปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕
ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๕

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

สหชาตวาร เหมือนกับ ปฏิจจวาร.

[๕๑] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือสัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงมหาภูตรูป ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต จิต อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ จิต และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิตและหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิตและหทัยวัตถุ.

[๕๒] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยหทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต จิต อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ จักขุวิญญาณและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยกายายตนะ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ และจักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๕๓] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๕๔] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอเหตุกจิต

ในอเหตุปฏิสนธิขณะ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยจิตที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ อเหตุกปฏิสนธิ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ อาศัยกายายตนะ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ จิตและจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ อเหตุกปฏิสนธิ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ อาศัยจักขายตนะ ฯลฯ อาศัยกายายตนะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ และจักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และจิต.

ฯลฯ

[๕๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มีวาระ ๓

[๕๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕.

[๕๗] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๕

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

นิสสยวาร เหมือนกับปฏิจจวาร.

สังสัฏฐวาร

[๕๘] ธรรมที่ไม่ใช่จิต คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิต คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ์ ๑ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๒ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นจิต คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตคลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิต คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ฯลฯ

[๕๙] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕
ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕
ในอธิปติปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

ฯลฯ

[๖๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๕.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้ทั้งหมด.

ปัญหาวาร

[๖๑] ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่จิต โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๖๒] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอารัมมณปัจจัย

คือ จิต ปรารภจิต เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล.

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ปรารภจิต เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล.

จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย ปรารภจิต เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน รักษาศีล กระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณาซึ่งกุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น ราคะเกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

กุศลธรรมที่ตนอบรมดีแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌานแล้ว พิจารณาซึ่งฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลาย ออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่จิต พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นในกาลก่อน

บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ และขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพยจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ รู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยธรรมที่ไม่ใช่จิต ด้วยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ ฯลฯ อากิญจัญญายตนะ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอารัมมณปัจจัย

มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีตอนต้น ที่ว่าบุคคลให้ทาน ฯลฯ ไม่มีแตกต่างกัน. ข้อที่ต่างกันมีแต่ว่า รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่

กายวิญญาณ. ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ ฯลฯ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอารัมมณปัจจัย

มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีตอนต้น ที่ว่าบุคคลให้ทาน ฯลฯ ไม่มีแตกต่างกัน. ข้อที่ต่างกันมีแต่ว่า รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ ฯลฯ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอารัมมณปัจจัย

คือ จิต ปรารภจิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย มี ๓ นัย.

[๖๓] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ จิต ทำจิตให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอธิปติปัจจัยมี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ทำจิตให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ จิตตาธิปติธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย ทำจิตให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ บุคคลกระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดีย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น ฯลฯ

กุศลธรรมที่ตนอบรมดีแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ กระทำให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

บุคคลกระทำจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอธิปติปัจจัย

คำอธิบายทั้งสองอย่างนี้ เหมือนกับคำอธิบายตามบาลีตอนต้น ไม่มีแตกต่างกัน พึงกระทำอารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ แม้ทั้ง ๓ นัย ธรรมที่พึงทำให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ก็เป็นอารัมมณาธิปติอย่างเดียว.

[๖๔] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอนันตรปัจจัย

คือ จิตที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอนันตรปัจจัย

คือ จิตที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย จิตเป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอนันตรปัจจัย

คือ จิตที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

ข้อความที่จะยกมาอธิบายบททั้งสองนี้โดยบริบูรณ์ เหมือนกับข้อความตามบาลีที่มีอยู่ข้างต้น.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอนันตรปัจจัย

คือ จิตที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

จิตที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

จิตที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปัจจยวาร

[๖๕] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ จิตเป็นปัจจัยแก่จิต โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาให้ทาน ฯลฯ ก่อมานะ ยึดถือทิฏฐิ

เข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ และเสนาสนะ ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอุปนิสสยปัจจัย

ข้อความที่จะยกมาอธิบายบททั้งสองนี้ให้สมบูรณ์ เหมือนกับข้อความตามบาลี ที่มีอยู่ข้างต้น ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๖๖] ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยปุเรชาตปัจจัย

มีอย่าง ๒ คือ อารัมมณะปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัย แก่ธรรมที่เป็นจิต โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่จิต โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุโดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย กายายตนะเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๖๗] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ

[๖๘] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย.

[๖๙] ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่เจตนาที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ทั้งหลาย และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่จิต โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่วิบากจิต โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย จิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ทั้งหลาย และจิต และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๗๐] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยวิปากปัจจัย มี ๕ นัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย มี ๕ นัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย มี ๕ นัย.

[๗๑] ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย เป็นปัจจัยโดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย เป็นปัจจัยโดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย.

[๗๒] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป โดยวิปปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปปยุตตปัจจัย หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และวิปปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ฯลฯ

[๗๓] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาตได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่จิต ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะขันธ์ที่ไม่ใช่จิต ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป โดยอัตถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ไม่ใช่จิต ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาต ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่จิตและจิต เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิตและหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต โดยอัตถิปัจจัย แม้ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิตและมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกพฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

[๓๔] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสหชาตปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในนิสสยปัจจัย มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๓

ในปัจฉาชาตปัจจัย มีวาระ ๓

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๔

ในกัมมปัจจัย มี " ๓

ในวิปากปัจจัย มี " ๕

ในอาหารปัจจัย มี " ๕

ในอินทริยปัจจัย มี " ๕

ในฌานปัจจัย มี " ๓

ในมัคคปัจจัย มี " ๓

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในอัตถิปัจจัย มี " ๕

ในนัตถิปัจจัย มี " ๔

ในวิคตปัจจัย มี " ๔

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๗๕] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๗๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙.

[๗๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตร

ปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญ

ปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสย

ปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวงกับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคค

ปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตต-

ปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตต

ปัจจัยกับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิ

ปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๓.

[๗๘] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

พึงกระทำอนุโลม ปฏิโลมมาติกา.

จิตตตุกะ จบ

เจตสิกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๗๙] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก ขันธ์ ๑ อาศัยขันธ์ ๒ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ในปฏิสนธิขณะ จิต และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ จิตและจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูปอาศัยจิต หทัยวัตถุอาศัยจิต จิตอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทายรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิกและหทัยวัตถุ ขันธ์ ๑ และจิต อาศัยขันธ์ ๒ และหทัยวัตถุ.

[๘๐] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ซึ่งเป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๘๑] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย.

ฯลฯ

[๘๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๙
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในกัมมปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙.

[๘๓] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็นอเหตุกะ อเหตุกปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิตซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูปอาศัยจิต หทัยวัตถุอาศัยจิต จิตอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ส่วนอสัญญสัตว์ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิตซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก อาศัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยจิตที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิตซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกฏัตตารูป อาศัยจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็นอเหตุกะ และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และจิต.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็นอเหตุกะ และจิต จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็นอเหตุกะ และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และมหาภูตรูปทั้งหลาย ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็นอเหตุกะ และจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๘๔] ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และวิญญาณ และจิต จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และมหาภูตรูปทั้งหลาย ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ฯลฯ

[๘๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

[๘๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัยกับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๙.

ฯลฯ

[๘๗] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙ ฯลฯ

ในปุเรชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในกัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๙

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัจจยวาร

[๘๘] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต จิต อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต จิต อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายอาศัยจิต ขันธ์อันเป็นเจตสิก อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และ จิต จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตอาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๓ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

[๘๙] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ จิตอาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ อาศัยกายายตนะ ฯลฯ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจักขายตนะ อาศัยกายายตนะ ฯลฯ จิตและสัปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ มี ๑ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขุวิญญาณ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ มี ๒ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ จิตอาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ มี ๑ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรม ที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจักขุวิญญาณ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และ จักขายตนะ อาศัยขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และ หทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ มี ๑ นัย.

ฯลฯ

[๙๐] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๙

ในอธิปปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๙
ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๙๑] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย คือ เจตสิกที่เป็นอเหตุกะ ฯลฯ. มีวาระ ๙ แม้ปัญจวิญญาณ พึงกระทำเหมือนอารัมมณปัจจัย โมหะ มีในหัวข้อปัจจัย ๓ เท่านั้น หัวข้อปัจจัยทั้งปวง ผู้มีปัญญาพึงกระทำโดยปวัตติ และปฏิสนธิ.

[๙๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

[๙๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

ฯลฯ

[๙๔] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัย

ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๙

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

สังสัฏฐวาร

[๙๕] ธรรมที่เป็นเจตสิก คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิต คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ฯลฯ

[๙๖] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๙๗] ธรรมที่เป็นเจตสิก คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

พึงกระทำหัวข้อปัจจัยทั้ง ๕ ข้ออย่างนี้ โมหะ มีในหัวข้อปัจจัย ๓ เท่านั้น.

ฯลฯ

[๙๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๕.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๙๙] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่จิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เป็นเจตสิก โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายและจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายโดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๑๐๐] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

จิต ปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น.

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต ปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น จิต เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

บุคคลรู้ซึ่งจิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ซึ่งเป็นธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ ฯลฯ อากิญจัญญายตนะ ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีข้างต้น

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ที่ไม่ใช่เจตสิก โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

บุคคลรู้ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก โดยเจโตปริยญาณ

อากาสนัญจายตนะ ฯลฯ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณแก่บุพเพนิวาสานุสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายพิจารณานิพพาน มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีข้างต้น.

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ.

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอารัมมณปัจจัย โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต เกิดขึ้น.

พึงถามถึงมูล

จิต ปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต เกิดขึ้น.

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต ปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต เกิดขึ้น

[๑๐๑] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอารัมมณปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัย แก่สัมปยุตตขันธ์ ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ จิต ทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิกให้เป็นอารมณ์อย่าง หนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัย แก่จิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต ทำขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นเจตสิกให้หนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่อธิปติธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัย แก่สัมปยุตตขันธ์ ทั้งหลาย และจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอธิปติปัจจัย.

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้ว พิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง จิต ทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่จิต และจิตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีข้างต้น.

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิกให้หนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลาย นิพพาน ฯลฯ มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีข้างต้น.

บุคคลทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะทำขันธ์นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ มี ๓ นัย เป็นอารัมมณาธิปติอย่างเดียว.

[๑๐๒] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิกที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิกที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิกที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิกที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิกที่เกิดหลังๆ และจิต โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอนันตรปัจจัย

คือ จิตที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอนันตรปัจจัย

พึงกระทำเป็น ๓ นัย ดังที่กล่าวมา พึงยังคำอธิบายให้บริบูรณ์ เหมือนกับข้อความตามบาลีข้างต้น ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย อาวัชชนะก็ดี วุฏฐานะก็ดี ไม่มี.

เป็นปัจจัยโดยสมนันตรปัจจัย มี ๙ นัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับปัจจยวาร.

[๑๐๓] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงถามถึงมูล มี ๓ นัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก อันเป็นที่เข้าไปอาศัย เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงถามถึงมูล มี ๓ นัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิกอันเป็นที่เข้าไปอาศัย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิกและจิต โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัย ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ จิต แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ จิต เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัย ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ จิต แล้วให้ทาน มี ๓ นัย มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีข้างต้น ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๑๐๔] ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น จิต เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่จิต โดยปุเรชาตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๑๐๕] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

[๑๐๖] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอาเสวนปัจจัย.

[๑๐๗] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาเจตสิก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาเจตสิก เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาเจตสิก เป็นปัจจัยแก่จิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาเจตสิก เป็นปัจจัยแก่วิบากจิต และกฎัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาเจตสิก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิต และจิตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาเจตสิก เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ทั้งหลาย และจิต และกฎัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๑๐๘] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยวิปากปัจจัย มี ๙ นัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย มี ๙ นัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย มี ๙ นัย เป็นปัจจัยโดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย เป็นปัจจัยโดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย เป็นปัจจัยโดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย.

[๑๐๙] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิตเป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ จิต เป็นปัจจัยแก่กฎัตตารูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย จิต เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปปยุตตปัจจัย หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยวิปปยุตตปัจจัย กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่จิตโดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ฯลฯ.

[๑๑๐] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอัตถิปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอัตถิปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก โดยอัตถิปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ จิต ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาต ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ จิต ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาต ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุและจิต เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ และจิตเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิตเป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิตและมหาภูตรูป เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอัตถิปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๓ นัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นปุเรชาต โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต และกพพิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ และจักขุวิญญาณ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ และกายายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ และกายวิญญาณ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ และจิต โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

[๑๑๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย มี " ๙
ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙
ในสหชาตปัจจัย มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๙
ในนิสสยปัจจัย มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในกัมมปัจจัย มี " ๓

ในวิปากปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอาหารปัจจัย	มี "	๙
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๙
ในฌานปัจจัย	มี "	๓
ในมัคคปัจจัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในอัตถิปัจจัย	มี "	๙
ในนัตถิปัจจัย	มี "	๙
ในวิคตปัจจัย	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙

[๑๑๒] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๑๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙.

[๑๑๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๓.

[๑๑๕] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙.

เจตสิกทุกะ.

จิตตสัมปยุตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๑๑๖] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๑ อาศัยขันธ์ ๒ ใน ปฏิสนธิ ฯลฯ

จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะ เหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ กฏัตตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๑๑๗] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๑๑๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๓

ในอธิปติปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๖
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๑
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๑
ในกัมมปัจจัย	มี "	๙
ในวิปากปัจจัย	มี "	๙
ในอาหารปัจจัย	มี "	๙
ในอินทริยปัจจัย		
ในฌานปัจจัย		
ในมัคคปัจจัย	มี "	๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓
ในวิปยุตตปัจจัย	มี "	๙
ในอัตถิปัจจัย	มี "	๙
ในนัตถิปัจจัย	มี "	๓
ในวิคตปัจจัย	มี "	๓
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙

[๑๑๙] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะอาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัยทั้ง ๙ ข้อดังกล่าวมา พึงกำหนดในบททั้งปวงว่า อเหตุกะ โมหมูล อย่างเดียวเท่านั้น พึงให้เต็ม.

[๑๒๐] จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ปฏิสนธิ.

จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลายในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๑๒๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

[๑๒๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย
กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย
กับเหตุปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๑๒๓] ในอารัมมณปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในอัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖
ในปุเรชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในอาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในกัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔
ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.
สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัจจยวาร

[๑๒๔] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตวิปปยุตตถรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

[๑๒๕] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๑๒๖] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๓
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๖
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๓
ในกัมมปัจจัย	มี "	๙ ฯลฯ
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙.

[๑๒๗] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณและกายายตนะ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๒ ข้อดังกล่าวมาแล้ว ทั้งปวัตติ และปฏิสนธิ.

ฯลฯ

[๑๒๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

[๑๒๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๑๓๐] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓ ฯลฯ

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓ ฯลฯ

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

นิสสยวาร เหมือนกับปัจจยวาร.

สังสัฏฐวาร

[๑๓๑] จิตตสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

[๑๓๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๑

ในอธิปติปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๑.

[๑๓๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี "	๑

การนับทั้งสองนอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๑๓๔] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๑๓๕] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำซึ่งอุโบสถกรรม แล้วพิจารณา ซึ่งกุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะเกิดขึ้น โทมนัสเกิดขึ้น

กุศลกรรมที่ตนอบรมดีแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌานแล้วพิจารณาซึ่งฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณากิเลสทั้งหลาย ที่ละแล้ว ที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลาย ที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิตตสัมปยุตตธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะเป็นปัจจัยแก่ เนวสัญญานาสัญญายตนะ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายพิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดย อารัมณปัจจัย

บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตวิปปยุตตธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

[๑๓๖] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ บุคคลกระทำกุศล นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศล กรรมนั้นให้หนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น

กาลก่อน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำขันธ์ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่อธิปติธรรมที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย,

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่อธิปติธรรมที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่พระอริยะทั้งหลายทำนิพพาน ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

บุคคลกระทำจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตวิปปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น.

[๑๓๗] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

เป็นปัจจัยโดยสมนันตรปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย มี ๗ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร ปัจจัยสงเคราะห์ไม่มี.

เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย เหมือนกับปัจจยวาร ปัจจัยสงเคราะห์ไม่มี.

[๑๓๘] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ฯลฯ ก่อมานะ ย่อมยึดถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ สุขทางกาย ฯลฯ ทุกข์ทางกาย แล้วให้ทาน ฯลฯ ฆ่าสัตว์ที่มีชีวิต ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่มรรค ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ ฯลฯ

ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๓๙] จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุโดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๑๔๐] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๑ นัย ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยอาเสวนปัจจัย มี ๑ นัย ฯลฯ.

[๑๔๑] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยเก่าวิบากขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๑๔๒] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๓ นัย

[๑๔๓] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย.

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยอาหารปัจจัย

ได้แก่ กพฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจจัย.

[๑๔๔] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย.

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย กายินทรีย์ ฯลฯ

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ จักขุนทรีย์ และอุเบกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย กายินทรีย์และสุขินทรีย์ กายินทรีย์ และทุกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย.

เป็นปัจจัยโดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัยโดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัยโดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๑ นัย.

[๑๔๕] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยวิปปยุตตปัจจัย กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

[๑๔๖] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาต.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ ขันธ์ ๒ ฯลฯ กายายตนะ

ขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิตตสัมปยุตตขันธ์ และมหาภูตรูปทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป โดยอัตถิปัจจัย ปฏิสนธิ.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ จิตตสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกพฬิงการาหารเป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ จิตตสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

[๑๔๗] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๒
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๔
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๑
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๑

ในสหชาตปัจจัย	มีวาระ	๗
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๖
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๗
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๒
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๑
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๑
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๑
ในกัมมปัจจัย	มี "	๓
ในวิปากปัจจัย	มี "	๓
ในอาหารปัจจัย	มี "	๔
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๖
ในฌานปัจจัย	มี "	๓
ในมัคคปัจจัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๑
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี "	๒
ในอัตถิปัจจัย	มี "	๗
ในนัตถิปัจจัย	มี "	๑
ในวิคตปัจจัย	มี "	๑
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๗

[๑๔๘] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

จิตตสัมปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๑๔๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔

[๑๕๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๑๕๑] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัย

ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๗

จิตตสัมปยุตตทุกะ จบ.

จิตตสังสัฏฐทุกะ

ปฏิจจวาร

[๑๕๒] จิตตสังสัฏฐธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

จิตตวิสังสัฏฐธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏธรรม ปฏิสนธิ.

จิตตสังสัฏฐทุกะ พึงกระทำเหมือนจิตตสัมปยุตตทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

จิตตสังสัฏฐทุกะ จบ.

จิตตสมุฏฐานทุกะ

ปฏิจจวาร

[๑๕๓] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิตและกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และจิต และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต จิตอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกฏัตตารูปอาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุเป็นจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรมและธรรม ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต

ในปฏิสนธิขณะ อุปาทารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ จิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๑๕๔] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตอาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ปฏิสนธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตต-สมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๑๕๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๕
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๙
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในกัมมปัจจัย	มี "	๙
ในวิปากปัจจัย	มี "	๙
ในอาหารปัจจัย	มี "	๙
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๙
ในฌานปัจจัย	มี "	๙
ในมัคคปัจจัย	มี "	๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๙
ในวิคตปัจจัย	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙.

[๑๕๖] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ที่เป็นจิตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต จิตอาศัยหทัยวัตถุ พึงกระทำมหาภูตรูป ๑ จนถึงอสัญญสัตว์.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิตซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกฏัตตารูปอาศัยจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และจิต.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๑๕๗] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม มหาภูตรูป ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๑๕๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มีวาระ ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๖.

[๑๕๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัยกับเหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย
กับ ฯลฯ มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย
กับเหตุปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖.

[๑๖๐] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย		มีวาระ	๙
ในอนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๙
ในสมนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๙
ในปุเรชาตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๕
ในอาเสวนปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๕
ในฌานปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในมัคคปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในอวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๙.

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจจวาร

ปัจจยวาร

[๑๖๑] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะเหมือนกับปฏิจจวาร ทั้ง ๒ นัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ เป็นที่จิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ เหมือนกับปฏิจจวารทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

[๑๖๒] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจักขุวิญญาณ กายวิญญาณ ฯลฯ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ จิตอาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจักขุวิญญาณ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๑๖๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙.

[๑๖๔] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

พึงกระทำหัวข้อปัจจัยหมดทั้ง ๙ ข้อ เหมือนกับปฏิจจวาร แม้ปัญจวิญญาณ ก็พึงกระทำโมหะ มีทั้ง ๓ นัย.

[๑๖๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๖.

การนับทั้งสองนอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๑๖๖] จิตตสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายเป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ปฏิสนธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตคลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต ปฏิสนธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ฯลฯ.

[๑๖๗] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๕
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕.

[๑๖๘] จิตตสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๕ โมหะมีทั้ง ๓ นัย.

[๑๖๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๕.

การนับทั้งสองนอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๑๗๐] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต โดยเหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตและกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๑๗๑] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

จิต ปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้น จิตเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ ฯลฯ อากิญจัญญายตนะ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีที่มีอยู่ข้างต้น

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ.

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสติญาณ ฯลฯ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตต-สมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีที่มีอยู่ข้างต้น

บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภขันธ์นั้น จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายเกิดขึ้นด้วยทิกพจักขุ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ฯลฯ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย พึงกระทำ เพราะปรารภ ๓ นัย.

[๑๗๒] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม กระทำขันธ์ทั้งหลาย เป็นจิตตสมุฏฐานธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อารัมมณาธิปติก็ดีสหชาตาธิปติก็ดี พึงกระทำทั้ง ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายกระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำขันธ์นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น จิตเกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลาย กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรม ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานธรรมรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายกระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ มี ๓ นัย เป็นอารัมมณาธิปติอย่างเดียว.

[๑๗๓] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย วุฏฐานะไม่มี.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ จิต ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ ฯลฯ แก่ผู้ที่ออกจากนิโรธ เนวสัญญานาสัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

การนับสองอย่างนอกจากนี้ พึงกระทำเหมือนอย่างนี้.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอนันตรปัจจัย พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๓ วุฏฐานะไม่มี.

[๑๗๔] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยสหชาตปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย เหมือนกับปัจจยวาร.

[๑๗๕] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๓.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ จิต แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ จิต เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ จิต แล้วให้ทาน ทำลายสงฆ์

ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ จิต เป็นปัจจัย แก่ศรัทธา ฯลฯ แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ จิต แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ จิต เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต โดยอุปนิสสยปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม

โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ มีหัวข้อปัจจัย ๓.

[๑๗๖] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ โผฏฐัพพะทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย

โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ โผฏฐัพพะทั้งหลายโดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภรูปเป็นต้น จิตเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ โผฏฐัพพะทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภรูปเป็นต้น จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ กาย ฯลฯ รูปทั้งหลาย ฯลฯ โผฏฐัพพะทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น จิตเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาตปัจจัย ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่างคือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นแก่จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายเกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ ด้วยทิพพโสตธาตุ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย โผฏฐัพพายตนะที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และกายายตนะ ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิตโดยปุเรชาตปัจจัย

โผฏฐัพพายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ฯลฯ

รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และกายายตนะ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย

โผฏฐัพพายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ฯลฯ

รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย

โผฏฐัพพายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ.

[๑๗๗] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

ปัจฉาชาตปัจจัย พึงให้พิสดารโดยอาการนี้.

เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย.

[๑๗๘] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากจิต และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

และที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิต จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

และที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และจิต กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๑๗๙] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๙ นัย

[๑๘๐] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

อาหารทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ กวฬิงการาหาร ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อาหารทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

กวฬิงการาหาร ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อาหารทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

กวฬิงการาหาร ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย.

[๑๘๑] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อินทรีย์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ กายินทรีย์ ฯลฯ.

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย กายินทรีย์ ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ อินทรีย์ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จักขุนทรีย์ และอุเบกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ กายินทรีย์ และสุขินทรีย์ กายินทรีย์ และทุกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

จักขุนทรีย์ และอุเบกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์ ฯลฯ

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

จักขุนทรีย์ และอุเบกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย กายินทรีย์ ฯลฯ.

เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

[๑๘๒] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ จิต เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย จิต เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

[๑๘๓] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอัตถิปัจจัย ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม ที่เป็นสหชาต ฯลฯ พึงกระทำให้เหมือนกับปัจจยวาร ทั้งปฏิสนธิและปวัตติ ตลอดจนหัวข้อปัจจัยทั้งปวง.

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ที่เกิดภายหลัง และจิต เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย.

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ที่เกิดภายหลัง และจิต และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ที่เกิดภายหลัง และจิต และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

คือ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ ที่เกิดร่วมกัน ฯลฯ.

ปัจจยวาร เหมือนกับสหชาต พึงกระทำบทว่า สหชาตทุกนัย.

เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๑๘๔] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๙

ในอธิปติปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๙
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๙
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในกัมมปัจจัย	มี "	๓
ในวิปากปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๙
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๙
ในฌานปัจจัย	มี "	๓
ในมัคคปัจจัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี "	๙ ฯลฯ
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙.

[๑๘๕] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

[๑๘๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙

[๑๘๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

[๑๘๘] ในอารัมมณปัจจัย กับ มีวาระ ๙
ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

พึงกระทำการนับอนุโลม.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี ๙.

จิตตสมุฏฐานทุกะ จบ

จิตตสหภุทุกะ

ปฏิจจวาร

[๑๘๙] จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหภูธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตและจิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหภูธรรม ในปฏิสนธิขณะ จิตและกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหภูธรรม.

จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และจิต และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต จิต อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม และกฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสหภูธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหภูธรรม อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหภูธรรม ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกฏัตตารูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และไม่ใช่จิตตสหภูธรรมที่เป็นอุปาทายรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหภูธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และจิต

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์

๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหภูธรรม ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม และจิต

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิตอาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม และหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม และกฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ฯลฯ.

[๑๔๐] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอรูปทั้งหมดพึงยกขึ้นแสดงเหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ.

ในอธิปติปัจจัย มีวาระ ๙

มหาภูตรูปทั้งหลาย พึงกระทำในมีวาระ ๖ ข้อ

ในอธิปติปัจจัย ไม่มีในมีวาระ ๓.

ในอนันตรปัจจัย มีวาระ ๔

ในสมนันตรปัจจัย มีวาระ ๙
ในสหชาตปัจจัย มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๙
ในนิสสยปัจจัย มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๕
ในอาเสวนปัจจัย มี " ๕
ในกัมมปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๑๙๑] จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหภูธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทัธจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทัธจจะ.

พึงทำหัวข้อปัจจัยทั้ง ๙ ข้อดังกล่าวมา พึงกำหนดคำว่า อเหตุกะในอนุโลม ท่านจำแนกไว้อย่างใด พึงทำอย่างนั้น โมหะ มี ๓ นัย ในจิตตสมุฏฐานทุกะ ท่านจำแนกไว้อย่างใด พึงทำอย่างนั้น.

[๑๙๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่อารัมมณปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙.

[๑๙๓] จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นจิตตสหภูธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ พาหิร ฯลฯ อาหาร ฯลฯ อุตุ ฯลฯ.

จิตตสหภูธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยจิต.

จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือสัมปยุตตเจตนา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม และจิต.

[๑๙๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑.

[๑๙๕] จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย ฯลฯ สหรคตด้วยปัญจวิญญาณ ฯลฯ

[๑๙๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙.

การนับสองอย่าง นอกจากนี้ พึงกระทำอย่างนี้.

แม้สหชาตวาร ก็เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัจจยวาร

[๑๙๗] จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยจิต ปฏิสนธิ เหมือนกับปฏิจจวาร มหาภูตรูปทั้งหมด.

จิตตสหภูธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหภูธรรม อาศัยจิต ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหภูธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ มหาภูตรูปทั้งหมด เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยจิต จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ เหมือนกับ ปฏิจจวาร มหาภูตรูปทั้งหมด.

จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหภูธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ เหมือนกับปฏิจจวาร มหาภูตรูปทั้งหมด.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และจิต จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม และหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ เหมือนกับปฏิจจวาร มหาภูตรูปทั้งหมด.

จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม และ ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และจิต ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ เหมือนกับปฏิจจวาร มหาภูตรูปทั้งหมด.

[๑๙๘] จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ. นี้เหมือนอารัมมณปัจจัย ในปัจจยวาร ในจิตตสมุฏฐานทุกะ พึงกระทำปัญจวิญญาณมูลแก่ธรรมเหล่านี้ทั้ง ๖ อย่าง ฯลฯ.

[๑๙๙] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๒๐๐] จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ฯลฯ. พึงกระทำทุกอย่าง ปัญจวิญญาณแห่งปัจจยวาร มูล แห่งธรรมทั้ง ๖ ก็พึงกระทำ มหาภูตรูปทั้งหมด โมหะ มี ๓ นัยเหมือนกัน ฯลฯ.

[๒๐๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙

[๒๐๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

[๒๐๓] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๙

ในมัคคปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

นิสสยวาร เหมือนกับปฏิจจวาร.

สังสัฏฐวาร

[๒๐๔] จิตตสหภูธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตคลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม ปฏิสนธิ.

จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตคลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

จิตตสหภูธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต ปฏิสนธิ.

จิตตสหภูธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ฯลฯ.

[๒๐๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๕
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕.

[๒๐๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
โมหะ	มี ๓ นัย.	
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๕.

การนับทั้งสองนอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำทั้งหมด.

ปัญหาวาร

[๒๐๗] จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหภูธรรม โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยเหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม และไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยเหตุปัจจัย.

[๒๐๘] จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม โดยอารัมมณปัจจัย มี ๔ นัย เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

[๒๐๙] จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม โดยอธิปติปัจจัย มี ๓ นัย อารัมมณาธิปติก็ดี สหชาตาธิปติก็ดี พึงกระทำ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยอธิปติปัจจัย มี ๓ นัย อารัมมณาธิปติก็ดี สหชาตาธิปติก็ดี พึงกระทำแก่ธรรมทั้ง ๓ แม้เหล่านี้ แม้ปัญหา ๔ ข้อ ก็เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ ในบทปลายมี ๓ นัย เป็นอารัมมณาธิปติอย่างเดียว.

[๒๑๐] จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม โดยอนันตรปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย มี ๙ นัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๙ นัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย

เหมือนกับปัจจวาร.

เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย

เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ.

[๒๑๑] ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต มี ๓ นัย. ได้เฉพาะธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรมเป็นมูลเท่านั้น ทั้ง ๓ นัย นี้ เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

[๒๑๒] จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหภูธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

เป็นปัจจัยโดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย.

[๒๑๓] จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหภูธรรม โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม ที่เป็นวิบาก โดยกัมมปัจจัย.

จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากจิต และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

จิตตสหภูธรรมเป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ทั้งหลาย และจิต และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๒๑๔] จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม โดยวิปากปัจจัย เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ.

เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ แม้ทุกะนี้ก็มี ๑ นัย เหมือนกพฬิงการาหาร.

[๒๑๕] จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม โดยอินทริยปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

เป็นปัจจัยโดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัยโดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัยโดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย.

[๒๑๖] จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตต - ปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จิต เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย จิต เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปปยุตตปัจจัย หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยวิปปยุตตปัจจัย กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยวิปปยุตตปัจจัย กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม และจิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม และไม่ใช่จิตตสหภูธรรม และจิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม และไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม และไม่ใช่จิตตสหภูธรรม และจิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

[๒๑๗] จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม ฯลฯ เหมือนกับปฏิจจวาร

จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม ฯลฯ เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ฯลฯ.

จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ และจักขุวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ ฯลฯ สหชาต ปุเรชาต พึงกระทำในปฏิสนธิทั้งหมด.

จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอัตถิปัจจัย ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม และจิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยอัตถิปัจจัย ในปฏิสนธิขณะพึงทำทั้ง ๓ นัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม และไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหภูธรรม และไม่ใช่จิตตสหภูธรรม และกพฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรมนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหภูธรรม และไม่ใช่จิตตสหภูธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ฯลฯ เหมือนกับปัจจยวาร.

[๒๑๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๙
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในกัมมปัจจัย	มี "	๓
ในวิปากปัจจัย	มี "	๙
ในอาหารปัจจัย	มี "	๙
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๙
ในฌานปัจจัย	มี "	๓
ในมัคคปัจจัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี "	๙

ในอัตถิปัจจัย	มีวาระ	๙
ในนัตถิปัจจัย	มี "	๙
ในวิคตปัจจัย	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙.

[๒๑๙] จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๒๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙.

[๒๒๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๒๒๒] ในอารัมมณปัจจัยกับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

จิตตสหภุทุกะ จบ.

จิตตานุปริวัตติทุกะ

ปฏิจจวาร

[๒๒๓] จิตตานุปริวัตติธรรม อาศัยจิตตานุปริวัตติธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตานุปริวัตติธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตานุปริวัตติธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำทุกะนี้ เหมือนจิตตสหภูทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

จิตตานุปริวัตติทุกะ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานทุกะ

ปฏิจจวาร

[๒๒๔] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ขันธ์ ๑ อาศัยขันธ์ ๒ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ในปฏิสนธิขณะ จิต และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ กฎัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต จิตอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป และกฎัตตารูป ที่เป็นอุปาทายรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกฎัตตารูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิต จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิต

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๒๒๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๙
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๕

ในกัมมปัจจัย	มีวาระ	๙
ในวิปากปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙.

[๒๒๖] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อเหตุกปฏิสนธิ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต จิต อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิตซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยจิตที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิตซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกฏัตตารูป อาศัยจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิต ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และจิต.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และจิต จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

[๒๒๗] ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิต จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย ฯลฯ.

[๒๒๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี "	๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

[๒๒๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัยกับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓. ฯลฯ

[๒๓๐] ในอารัมมณปัจจัยกับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในอนันตรปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๙ ฯลฯ.

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัจจยวาร

[๒๓๑] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย ฯลฯ. มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต จิต อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ ตลอดถึง มหาภูตรูป.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และ จิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ ขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิต จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยขันธ์ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตอาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๓ นัย.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ และจิตอาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และ หทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

[๒๓๒] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ จิต อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ มี ๑ นัย.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ และจักขุวิญญาณ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และ หทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ มี ๑ นัย.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตอาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ มี ๑ นัย.

ฯลฯ

[๒๓๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙.

[๒๓๔] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๙ ดังกล่าวมาแล้ว ในปัจจยวาร ก็พึงทำปัญจวิญญาณ โมหะมีทั้ง ๓ นัย.

[๒๓๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มีวาระ	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๒๓๖] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิด ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ปฏิสนธิ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับ จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิต คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิด ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต ปฏิสนธิ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

[๒๓๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๒๓๘] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย ฯลฯ. โมหะมีทั้ง ๓ นัย.

[๒๓๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๕.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๒๔๐] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิต และรูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๒๔๑] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

จิต ปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย ปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณา นิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู ฯลฯ.

อารัมมณปัจจัยในจิตตสหภุทุกะฉันใด พึงทำฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน พึงกระทำหัวข้อปัจจัยทั้ง ๙.

[๒๔๒] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ มี ๓ นัย.

พึงกระทำอธิปติปัจจัยทั้งสอง.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ มี ๓ นัย.

พึงกระทำอธิปติปัจจัยทั้งสอง.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ.

พึงกระทำอธิปติปัจจัยอย่างเดียวเท่านั้น พึงกระทำหัวข้อปัจจัยทั้ง ๙ เหมือนจิตตสหภุทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

[๒๔๓] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอนันตรปัจจัย มีหัวข้อปัจจัย ๙ เหมือนจิตตสหภุทุกะ.

เป็นปัจจัยโดยสมนันตรปัจจัย มี ๙ นัย

เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย มีหัวข้อปัจจัย ๙ เหมือนกับจิตตสหภุทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

[๒๔๔] ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต มี ๓ นัย.

เหมือนกับจิตตสหภุทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

[๒๔๕] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

เหมือนกับจิตตสหภุทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

ปัจฉาชาตมีทั้ง ๓ นัย เป็นเอกมูล ๒ เป็นปัจจัยสงเคราะห์ ๑.

เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย.

[๒๔๖] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยกัมมปัจจัย มี ๓ นัย

เหมือนกับจิตตสหภุทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

กัมมปัจจัยมี ๓ นัย ทั้งสหชาต และนานาขณิก.

เป็นปัจจัยโดยวิปากปัจจัย มี ๙ นัย

เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับข้อความตามบาลี ในจิตตสหภุทุกะ

กพฬิงการาหาร มี ๑ นัยเท่านั้น. เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย มี ๙ นัย

เป็นปัจจัยโดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัยโดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัยโดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย.

[๒๔๗] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยวิปปยุตตปัจจัย กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ฯลฯ

[๒๔๘] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นปุเรชาต พึงกระทำเหมือนกับปุเรชาตปัจจัย.

ที่ย่อๆ ทั้งหมดควรให้พิสดาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จิตเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต เหมือนกับปุเรชาตปัจจัย ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิตเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต เหมือนกับปุเรชาตปัจจัย.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขุวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ ขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรมที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ และจิต เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ โดยอัตถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะเป็นปัจจัยแก่ จักขุวิญญาณ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ และจิต เป็นปัจจัยแก่รูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่รูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอัตถิปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ มี ๓ นัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิตเป็นปัจจัยแก่กาย ที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิต และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรมนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิต และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ และจักขุวิญญาณ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิตเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ และรูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ และจิต โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

[๒๔๙] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๙
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๙

ในกัมมปัจจัย	มีวาระ	๓
ในวิปากปัจจัย	มี "	๙
ในอาหารปัจจัย	มี "	๙
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๙
ในฌานปัจจัย	มี "	๓
ในมัคคปัจจัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในอัตถิปัจจัย	มี "	๙
ในนัตถิปัจจัย	มี "	๙
ในวิคตปัจจัย	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙.

[๒๕๐] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๕๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙

[๒๕๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัยมีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๒๕๓] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัยมีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๙.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานทุกะ จบ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานสหภุทุกะ

ปฏิจจวาร

[๒๕๔] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานสหภูธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานสหภูธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานทุกะเป็นอย่างไร แม้ทุกะนี้ก็เป็นอย่างนั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานสหภุทุกะ จบ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานานุปริวัตติทุกะ

ปฏิจจวาร

[๒๕๕] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานานุปริวัตติธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานานุปริวัตติธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานานุปริวัตติธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานทุกะเป็นอย่างไร แม้ทุกะนี้ก็เป็นอย่างนั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานานุปริวัตติทุกะ จบ.

อัชฌัตติกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๒๕๖] อัชฌัตติกธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อัชฌัตติกกฎัตตารูป อาศัยจิต.

พาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และพาหิรกฏัตตารูป อาศัยจิต.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และอัชฌัตติก และพาหิรกฏัตตารูป อาศัยจิต.

พาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุเป็นปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และพาหิรกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตต-สมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อัชฌัตติกธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิต และอัชฌัตติกกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุที่เป็นพาหิรธรรม.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และจิต และอัชฌัตติก และพาหิรกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อัชฌัตติกธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อัชฌัตติกฏัตตารูป อาศัยจิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย.

พาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรมและจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และพาหิรกฎัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต

พาหิรกฎัตตารูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม อาศัยจิต และหทัยวัตถุ.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และอัชฌัตติก และพาหิรกฎัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๒๕๗] พาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต.

พาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อัชฌัตติกธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

พาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต และหทัยวัตถุ.

ฯลฯ

[๒๕๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕
ในอธิปติปัจจัย มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย มี " ๕
ในสหชาตปัจจัย มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๕
ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๕
ในอาเสวนปัจจัย มี " ๕
ในกัมมปัจจัย มี " ๙
ในวิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๕
ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๙
ในอัตถิปัจจัย มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย มี " ๕
ในวิคตปัจจัย มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๒๕๙] อัชฌัตติกธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ อัชฌัตติกกฏัตตารูป อาศัยจิต.
พาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ
ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และพาหิรกฏัตตารูป อาศัยจิต
โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยจิตที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และอัชฌัตติกและพาหิรกฏัตตารูป อาศัยจิต.

พาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

อัชฌัตติกธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และอัชฌัตติกกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือขันธ์ ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และจิต และอัชฌัตติก และพาหิรกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อัชฌัตติกธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ อัชฌัตติกกฏัตตารูป อาศัยจิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย.

พาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และพาหิรกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ พาหิรกฏัตตารูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม อาศัยจิต และหทัยวัตถุ

โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และจิต.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และอัชฌัตติก และพาหิรกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๒๖๐] อัชฌัตติกธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อัชฌัตติกกฏัตตารูป อาศัยจิต.

พาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ พาหิรกฏัตตารูป อาศัยจิต.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อัชฌัตติก และพาหิรกฏัตตารูป อาศัยจิต.

พาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

ในปฏิสนธิขณะ พาหิรกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

อัชฌัตติกธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อัชฌัตติกกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อัชฌัตติก และพาหิรกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม.

อัชฌัตติกธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อัชฌัตติกกฏัตตารูป อาศัยจิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย.

พาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม และจิต จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อัชฌัตติก และพาหิรกฏัตตารูป อาศัยจิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย.

[๒๖๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑.

[๒๖๒] พาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจักขุวิญญาณ กายวิญญาณ ฯลฯ.

พาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ ส่วนอสัญญสัตว์ทั้งหลาย ฯลฯ.

อัชฌัตติกธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ กายวิญญาณ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือขันธ์ ๒ และจักขุวิญญาณ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ.

พาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขุวิญญาณ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ. พึงผูกจักรนัย.

[๒๖๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๙.

[๒๖๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๙.

ฯลฯ

[๒๖๕] ในอารัมมณปัจจัย

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๕
ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๕
ในสหชาตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๙.

ฯลฯ

แม้สหชาตวาร ก็เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัจจยวาร

[๒๖๖] อัชฌัตติกธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

พาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย จนถึงมหาภูตรูปที่เป็นอัชฌัตติกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อัชฌัตติกธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม จิต อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

อัชฌัตติกธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือในปฏิสนธิขณะ อัชฌัตติกกฏัตตารูป อาศัยจิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย.

พาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิตและมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม อาศัยจิตและหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๓ นัย.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และอัชฌัตติก และพาหิรกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๒๖๗] อัชฌัตติกธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ.

พาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ และจักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ.

พาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อัชฌัตติกธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตอาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม จิตอาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ มี ๑ นัย.

อัชฌัตติกธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ

พาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัย ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ และจักขุวิญญาณ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิตขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม อาศัยจิตและหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ

พึงทำทั้ง ๒ นัย

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจักขุวิญญาณ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๒๖๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย มี " ๙
ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙
ในสหชาตปัจจัย มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๙
ในนิสสยปัจจัย มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๙
ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในกัมมปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๒๖๙] อัชฌัตติกธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ อัชฌัตติกกฏัตตารูป อาศัยจิต จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ ฯลฯ

พึงทำหัวข้อปัจจัยแม้ทั้ง ๙ อย่างนี้ พึงบวกปัญจวิญญาณ เข้าไปด้วยมี ๓ นัย เหมือนกับ โมหะ.

[๒๗๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๙.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๒๗๑] พาหิรธรรม คลุกเคล้ากับอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต.

พาหิรธรรม คลุกเคล้ากับพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อัชฌัตติกธรรม คลุกเคล้ากับพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตคลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม คลุกเคล้ากับพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตคลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรมขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พาหิรธรรม คลุกเคล้ากับอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๒๗๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕

[๒๗๓] พาหิรธรรม คลุกเคล้ากับอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย พึงทำหัวข้อปัจจัย ๕ อย่างนี้ มี ๓ นัย เหมือนกับ โมหะ.

[๒๗๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๕.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๒๗๕] พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และพาหิรกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต โดยเหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต และอัชฌัตติกกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิต และอัชฌัตติก และพาหิรกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

[๒๗๖] อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ จิต ปรารภจิต เกิดขึ้น.

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม ปรารภจิต เกิดขึ้น.

พึงถามถึงมูล

จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย ปรารภจิต เกิดขึ้น.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว พิจารณาซึ่งกุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลพิจารณากุศลธรรมที่สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

ออกจากฌาน พิจารณาฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้ว ซึ่งเป็นพาหิรธรรม กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ รู้กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิตที่เป็นพาหิรธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยอารัมมณปัจจัย โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ บุคคลพิจารณากุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น จิตเกิดขึ้น

กุศลธรรมทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌาน พิจารณาฌาน ฯลฯ.

ที่ย่อไว้ทั้งหมด พึงจำแนกให้พิสดาร.

บุคคลพิจารณาเห็นกิเลสทั้งหลาย ที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ รูปทั้งหลาย ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภรูปเป็นต้นนั้น จิตเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ.

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ บุคคลพิจารณาซึ่งกุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่ย่อไว้ทั้งหมด พึงจำแนกให้พิสดาร.

บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภขันธ์นั้น จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายเกิดขึ้น.

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ.

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย.

[๒๗๗] อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ จิต กระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และจิต ให้อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น.

อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม กระทำจิตให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่อธิปติธรรม คือ จิตเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย กระทำจิตที่เป็นอัชฌัตติกธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วเกิดขึ้น.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ มี ๓ นัย.

อธิปติปัจจัยทั้งสอง พึงจำแนกทั้ง ๓ อย่าง.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอธิปติปัจจัย มี ๓ นัย.

แม้ทั้ง ๓ ก็เป็นอธิปติปัจจัยอย่างเดียว.

[๒๗๘] อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ จิตที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู มี ๓ นัย.

แม้ทั้ง ๓ อย่าง ก็เช่นเดียวกัน.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย.

เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร. เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร. เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

[๒๗๙] อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะ ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงแจกให้บริบูรณ์ทั้ง ๓ อย่าง พึงแจกแก่จิต และสัมปยุตตขันธ์.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๒๘๐] อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ กาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น จิตเกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ กาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ กาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ฯลฯ โผฏฐัพพะทั้งหลาย ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ฯลฯ โผฏฐัพพะทั้งหลาย ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เพราะปรารภรูปเป็นต้นนั้น จิตเกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิตโดยปุเรชาตปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ฯลฯ โผฏฐัพพะทั้งหลาย ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เพราะปรารภรูปเป็นต้น จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ จักขายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต กายายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยปุเรชาตปัจจัย

รูปายตนะ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ และกายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ จักขายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

กายายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

รูปายตนะ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย.

โผฏฐัพพายตนะ และกายายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ จักขายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย กายายตนะ และหทัยวัตถุ ฯลฯ รูปายตนะ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

[๒๘๑] อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอัชฌัตติกธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

พึงทำถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นพาหิรธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

พึงทำถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

หัวข้อปัจจัยทั้ง ๙ พึงจำแนกอย่างนี้.

เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย พึงจำแนกเป็นหัวข้อปัจจัย ๙.

[๒๘๒] พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม ที่เป็นวิบากจิต และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากจิต และกฏัตตารูปทั้งหลาย ที่เป็นอัชฌัตติกธรรม โดยกัมมปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ทั้งหลาย และจิต และกฏัตตารูป ที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยกัมมปัจจัย.

เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๙ นัย.

[๒๘๓] อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม โดยอาหารปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ กพฬิงการาหารที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นพาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตและกฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม โดยอาหารปัจจัย กพฬิงการาหารที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม โดยอาหารปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายและจิต และกฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย

กพพิงการาหารที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม โดยอาหารปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย.

[๒๘๔] อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม โดยอินทริยปัจจัย จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย.

จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย

กายินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย

อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และกฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย

จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย กายินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย.

รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต และกฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม โดยอินทริยปัจจัย.

รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม โดยอินทริยปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิต และกฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย.

รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม โดยอินทริยปัจจัย

จักขุนทรีย์ และอุเบกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย กายินทรีย์ และสุขินทรีย์ กายินทรีย์ และทุกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย

จักขุนทรีย์ และอุเบกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย กายินทรีย์ และสุขินทรีย์ กายินทรีย์ และทุกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย

จักขุนทรีย์ และอุเบกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย กายินทรีย์ ฯลฯ

[๒๘๕] พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดย

ฌานปัจจัย มี ๓ นัย.

เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

[๒๘๖] อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ในปฏิสนธิขณะ จิต เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย ที่เป็นอัชฌัตติกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอัชฌัตติกธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-รูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นพาหิรธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรมที่เกิดร่วมกัน เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปปยุตตปัจจัย หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นพาหิรธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิตโดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอัชฌัตติกธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัชติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ที่เกิดภายหลัง ฯลฯ.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม ฯลฯ

[๒๘๗] อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ จิต เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย ที่เป็นอัชฌัตติกธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่จักขุ ฯลฯ กาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาตไม่มีแตกต่างกัน.

ที่เป็นปัจฉาชาต พึงกระทำเหมือนปัจฉาชาตปัจจัย

อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม ที่เกิดร่วมกัน เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ฯลฯ

สหชาตในที่ทั้งปวง มีในที่นี้ เหมือนกับปัจจยวาร

ปุเรชาต พึงกระทำเหมือนปัจฉาชาตปัจจัย

ปัจฉาชาต พึงกระทำเหมือนปุเรชาตปัจจัย ไม่มีแตกต่างกัน.

อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์. พึงให้พิสดารทั้งหมด

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย ที่เป็นอัชฌัตติกธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอัตถิปัจจัย กายายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอัตถิปัจจัย รูปายตนะ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ และกายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอัชฌัตติกธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม และกพฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอัชฌัตติกธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ และจักขุวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ โดยอัตถิปัจจัย.

สหชาต เหมือนกับปัจจยวาร ไม่มีแตกต่างกัน

เหมือนกับข้อความในบาลีข้างต้นนั้นเอง.

พึงจำแนกบททั้งปวง โดยนัยแห่งปัจจัยสงเคราะห์ข้างต้น.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ และจักขุวิญญาณ โดยอัตถิปัจจัย ฯลฯ.

พึงจำแนกบททั้งปวง โดยนัยแห่งปัจจัยสงเคราะห์ข้างต้น.

เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๒๘๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๔
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๔
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๔

ในสหชาตปัจจัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๕
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๙
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในกัมมปัจจัย	มี "	๓
ในวิปากปัจจัย	มี "	๙
ในอาหารปัจจัย	มี "	๙
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๙
ในฌานปัจจัย	มี "	๓
ในมัคคปัจจัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี "	๙
ในอัตถิปัจจัย	มี "	๙
ในนัตถิปัจจัย	มี "	๙
ในวิคตปัจจัย	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙.

[๒๘๙] อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๒๙๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙.

[๒๙๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย
กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๒๙๒] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙.

อัชฌัตติกทุกะ จบ

อุปาทาทุกะ

ปฏิจจวาร

[๒๙๓] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูปที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อุปาทาจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม

ในปฏิสนธิขณะ อุปาทาจิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๒๙๔] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย.

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๒๙๕] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อุปาทาจิตตสมุฏฐานรูปอาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ เพราะอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย เพราะสมนันตรปัจจัย มี ๓ นัย เพราะสหชาตปัจจัย มี ๕ นัย.

[๒๘๖] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

ส่วนพวกสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และหทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรมและหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๒๘๗] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๓
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๓

ในอนันตรปัจจัย มีวาระ ๓
ในสมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในสหชาตปัจจัย มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๑
ในอาเสวนปัจจัย มี " ๑
ในกัมมปัจจัย มี " ๕
ในวิปากปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๕
ในอัตถิปัจจัย มี " ๕
ในนัตถิปัจจัย มี " ๓
ในวิคตปัจจัย มี " ๓
ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๒๙๘] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อุปาทาจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ อุปาทาจิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทายรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อเหตุกปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๒๙๙] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรมเกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม

ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ อุปาทาจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม

ในปฏิสนธิขณะ อุปาทาจิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ปฏิสนธิ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย มี ๕ นัย ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย. ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย มี ๕ นัย ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาตปัจจัย มี ๕ นัย ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย.

[๓๐๐] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ อุปาทารูป อาศัยพาหิร ฯลฯ อาหารสมุฏฐาน ฯลฯ อุตุสมุฏฐาน มหาภูตรูปทั้งหลาย

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๓ และอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพาหิร ฯลฯ อาหารสมุฏฐาน ฯลฯ อุตุสมุฏฐาน ฯลฯ.

[๓๐๑] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม มหาภูตรูป ๑ ตลอดอสัญญสัตว์ในธรรมที่มีธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นมูล มี ๓ นัยอย่างนี้.

[๓๐๒] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย

คือ พาหิรรูป อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย

คือ พาหิรรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย อุปาทายรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๓ และอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพาหิรรูป อุตุสมุฏฐานรูป.

[๓๐๓] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพาหิรรูป อาหารสมุฏฐานรูป อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย

คือ พาหิรมหาภูตรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย รูปชีวิตินทรีย์ อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพาหิรรูป อาหารสมุฏฐานรูป อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ.

[๓๐๔] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยปัญจวิญญาณ ขันธ์ ๒ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย อุปาทากฏัตตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ อุปาทากฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๓๐๕] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะมัคคปัจจัย มี ๕ นัย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจจัย มี ๓ นัย.

[๓๐๖] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย

คือ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย อุปาทากฏัตตารูปที่เป็นอุปาทายรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้นไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๓ และอุปาทายรูป อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพาหิรรูป อาหารสมุฏฐานรูป อุตุสมุฏฐานรูป มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๓ และกฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทายรูป อาศัยมหาภูตรูป ๑ มหาภูตรูป ๒ และกฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทายรูป อาศัยมหาภูตรูป ๒

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะนัตถิปัจจัย ไม่ใช่เพราะวิคตปัจจัย.

[๓๐๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

[๓๐๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๓๐๙] ในอารัมมณปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในสหชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปุเรชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในอาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัจจยวาร

[๓๑๐] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยหทัยวัตถุในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย.

ในธรรมที่มีธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรมเป็นมูล เหมือนกับปฏิจจวาร ทั้ง ๓ นัย ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

[๓๑๑] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ฯลฯ

[๓๑๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๓
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๕
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในสมนัตรปัจจัย	มี "	๓
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๕
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๓

ในอาเสวนปัจจัย มีวาระ ๓

ในกัมมปัจจัย มี " ๕.

พึงนับอย่างนี้.

ในอวิคตปัจจัย มีวาระ ๕.

[๓๑๓] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ. เหมือนกับปฏิจจวารทั้ง ๓ นัย ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉาที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ ฯลฯ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย.

[๓๑๔] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมปัจจัย

คือ อุปาทารูป อาศัยพาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป มหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๓ และอุปาทายรูป อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพาหิรรูป อาหารสมุฏฐานรูป อุตุสมุฏฐานรูป มหาภูตรูป ๒.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรมเกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกรรมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และหทัยวัตถุ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจัย มี ๕ นัย ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย มี ๓ นัย ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๓๑๕] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยปัญจวิญญาณ ขันธ์ ๒ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย อุปาทากรูปตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้นไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๓ และอุปาทากรูปตารูป อาศัยมหาภูตรูป ๑ มหาภูตรูป ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้นไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะมัคคปัจจัย มี ๕ นัย ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจจัยมี ๓ นัย ไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย มี ๓ นัย ไม่ใช่เพราะนัตถิปัจจัย มี ๓ นัย ไม่ใช่เพราะวิคตปัจจัยมี ๓ นัย.

[๓๑๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๓๑๗] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๒ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๑๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๑

ในอธิปติปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๑.

[๓๑๙] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ฯลฯ

[๓๒๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๑.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๓๒๑] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยเหตุปัจจัย คือ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๒๒] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ กาย ฯลฯ รูป ฯลฯ รส ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ รสายตนะ เป็นปัจจัยแก่ชิวหาวิญญาณ โดยอารัมมณปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณาซึ่งกุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น ราคะเกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

กุศลที่ได้สร้างไว้ในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ได้ละแล้ว กิเลสที่ข่มแล้ว กิเลสที่เคยเกิดขึ้นในกาลก่อน ฯลฯ โผฏฐัพพะ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอารัมมณปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

[๓๒๓] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ กาย รูป รส ฯลฯ บุคคลกระทำหทัยวัตถุให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว กระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น

กุศลธรรมที่สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว ทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพานเป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

โผฏฐัพพะ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำขันธ์นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอธิปติปัจจัย.

[๓๒๔] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย

ในปัจจยวาร เหมือนกับนิสสยวาร.

[๓๒๕] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยซึ่งความถึงพร้อมด้วยจักขุ ฯลฯ ซึ่งความถึงพร้อมด้วยกาย ซึ่งความถึงพร้อมด้วยวรรณะ ซึ่งความถึงพร้อมด้วยคันธะ ซึ่งความถึงพร้อมด้วยรส ฯลฯ ซึ่งโภชนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ความถึงพร้อมด้วยจักขุ ฯลฯ ความถึงพร้อมด้วยกาย ฯลฯ ความถึงพร้อมด้วยวรรณะ ความถึงพร้อมด้วยคันธะ ความถึงพร้อมด้วยรส ฯลฯ โภชนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศีล ฯลฯ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ฯลฯ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๓๒๖] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ รสายตนะเป็นปัจจัยแก่ชิวหาวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มีอย่างเดียวคือ อารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นโผฏฐัพพะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ โผฏฐัพพายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

โผฏฐัพพายตนะ และกายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๓๒๗] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทาธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทาธรรม และกายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย.

[๓๒๘] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม และที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย.

[๓๒๙] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ซึ่งเป็นวิบาก เป็นปัจจัย แก่ขันธ์ ๓ ฯลฯ ปฏิสนธิ มี ๓ นัย.

[๓๓๐] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ กวพิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทาธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

กวพิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ ในธรรมที่มีธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นมูล มี ๓ นัย ปฏิสนธิ

[๓๓๑] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทาธรรม โดยอินทริยปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์ ฯลฯ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอินทริยปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย ปฏิสนธิ.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ จักขุนทรีย์ และจักขุวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย กายินทรีย์ ฯลฯ.

[๓๓๒] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย พึงกระทำถึงปฏิสนธิ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๑ นัย.

[๓๓๓] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทาธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

[๓๓๔] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาหาร อินทรีย์. ได้แก่ กพพิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทาธรรมนี้ โดยอินทริยปัจจัย

รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ.

ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาต ไม่มีแตกต่างกัน.

กวพิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรมนี้ โดยอัตถิปัจจัย

รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาหาร อินทรีย์.

คือ กวพิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรมนี้ โดยอัตถิปัจจัย

รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรมและไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูป ๑ เป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูป ๓ โดยอัตถิปัจจัย ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ เป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูป ๒ โดยอัตถิปัจจัย ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นโผฏฐัพพะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทาธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ

และจักขายตนะเป็นปัจจัยแก่ ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ โผฏฐัพพายตนะ และ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย คือ โผฏฐัพพายตนะ และ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และกวฬิงการาหารเป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรมนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรมนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

[๓๓๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๒
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๔

ในอนันตรปัจจัย	มีวาระ ๑
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๒
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๓
ในอาหารปัจจัย	มี " ๖
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๗
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๑
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๑
ในวิคตปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๓๓๖] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อุปาทาธรรม และ ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๓๓๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔.

[๓๓๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๓๓๙] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๔ ฯลฯ.

พึงจำแนกอนุโลมมาติกาให้พิสดาร.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙.

อุปาทาทุกะ จบ

อุปาทินนทุกะ

ปัจจยวาร

[๓๔๐] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และกฎัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม.

อนุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๓๔๑] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๓๔๒] อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๓๔๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๒
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๑
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๒
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๒
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๒

ในนิสสยปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๒
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๕
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๕
ในฌานปัจจัย	มี " ๕
ในมัคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๕
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๒
ในวิคตปัจจัย	มี " ๒
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๓๔๔] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ.

อุปาทินนธรรม และ อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ อุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๓๔๕] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ อุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม มหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๓๔๖] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจจัย ไม่ใช่เพราะอัญญมัญญปัจจัย ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย.

[๓๔๗] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ อุตุสมุฏฐานรูป.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาตปัจจัย ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย.

[๓๔๘] อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอนุปาทินนธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๓๔๙] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจัย

คือ ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจัย
คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอุตุสมุฏฐานรูป.

[๓๕๐] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย
คือ ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย
คือ พาหิรรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

[๓๕๑] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย
คือ ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย รูปชีวิตินทรีย์ อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย
คือ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

[๓๕๒] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย
คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยปัญจวิญญาณ ขันธ์ ๒ ฯลฯ
ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย ฯลฯ

อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย
คือ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

[๓๕๓] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะมัคคปัจจัย เหมือนกับที่ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย โมหะไม่มี.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจจัย.

[๓๕๔] อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย
คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ
ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย
คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม
ขันธ์ ๒ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะนัตถิปัจจัย ไม่ใช่เพราะวิคตปัจจัย.

[๓๕๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๔.

[๓๕๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย
กับเหตุปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๓๕๗] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในสหชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปุเรชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในกัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในวิปากปัจจัย	กับ ฯลฯ	มีวาระ	๕
ในมัคคปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๑
ในสัมปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๒
ในอวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๕.

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปฏิจจวาร

[๓๕๘] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ หทัยวัตถุอาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทินนธรรม และอนุทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูปอาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๓๕๙] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ จักขุวิญญาณอาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๓๖๐] อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๓๖๑] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๔
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๓
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๔
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๔
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๔

ในปุเรชาตปัจจัย	มีวาระ	๔
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๓
ในกัมมปัจจัย	มี "	๕
ในวิปากปัจจัย	มี "	๕
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕.

[๓๖๒] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุอาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จักขุวิญญาณอาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

[๓๖๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๔.

[๓๖๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

[๓๖๕] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

นิสสยวาร เหมือนกับปัจจยวาร.

สังสัฏฐวาร

[๓๖๖] อุปาทินนธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อนุปาทินนธรรม คลุกเคล้ากับอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรมขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๓๖๗] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๒
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๒
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๑
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๒
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๒
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๒
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๒
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๒
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๒
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๑
ในกัมมปัจจัย	มี "	๒
ในวิปากปัจจัย	มี "	๒
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๒

[๓๖๘] อุปาทินนธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อนุปาทินนธรรม คลุกเคล้ากับอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกขันธ์ ๒ ฯลฯ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

[๓๖๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

การนับทั้งสองนี้ นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๓๗๐] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๓๗๑] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ กาย ฯลฯ รูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม กลิ่น รส โผฏฐัพพะ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

ในเมื่อกุศล และอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก เกิดขึ้น

รูปายตนะที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ คันธายตนะที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่ฆานวิญญาณ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอารัมมณปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ กาย ฯลฯ รูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม กลิ่น รส โผฏฐัพพะ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ซึ่งเป็นอุปาทินนธรรม ด้วยทิพพจักขุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ซึ่งเป็นอุปาทินนธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณาซึ่งกุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณ-ปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดแล้วในกาลก่อน ฯลฯ รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม ฯลฯ เสียง ฯลฯ โผฏฐัพพะ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพยจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอนุปาทินนธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะเป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม ฯลฯ เสียง ฯลฯ โผฏฐัพพะ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ในเมื่อกุศล และอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิต ที่เป็นวิบาก เกิดขึ้น

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะเป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ

รูปายตนะที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ สัททายตนะ ฯลฯ

โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอารัมมณปัจจัย.

[๓๗๒] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ กาย ฯลฯ รูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม ฯลฯ กลิ่น รส โผฏฐัพพะ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอนุปาทินนธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว กระทำกุศลนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ ฯลฯ ทิฏฐิ ฯลฯ

กุศลที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณาผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย คือ รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม ฯลฯ เสียง ฯลฯ โผฏฐัพพะ ฯลฯ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

[๓๗๓] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ปัญจวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่วิบากมโนธาตุ โดยอนันตรปัจจัย

วิบากมโนธาตุ เป็นปัจจัยแก่วิบากมโนวิญญาณธาตุ โดยอนันตรปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ภวังค์ เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ วิบากมโนวิญญาณธาตุเป็นปัจจัยแก่กิริยามโนวิญญาณธาตุ โดยอนันตรปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ปัญจวิญญาณ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับนิสสยปัจจัยในปัจจยวาร

[๓๗๔] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ สุขทางกาย เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

ทุกข์ทางกาย ฯลฯ ฤดู ที่เป็นอุปาทินนธรรม ฯลฯ โภชนะเป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

สุขทางกาย ฯลฯ ทุกข์ทางกาย ฯลฯ ฤดู ฯลฯ โภชนะเป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยปัจจัย

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลอาศัยสุขทางกายแล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ทุกข์ทางกาย ฯลฯ ฤดูที่เป็นอุปาทินนธรรม ฯลฯ บุคคลอาศัยโภชนะแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ทำลายสงฆ์

สุขทางกาย ฯลฯ ทุกข์ทางกาย ฯลฯ ฤดู ฯลฯ โภชนะเป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลอาศัยศรัทธา แล้วให้ทาน ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศีล ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ บุคคลเข้าไปอาศัยซึ่งเสนาสนะแล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะเป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วยังตนให้เดือดร้อน ให้เร่าร้อน ทุกข์มีการแสวงหาเป็นมูล ฯลฯ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ แล้วยังตนให้เดือนร้อน ให้เร่าร้อน ทุกข์มีการแสวงหาเป็นมูล ฯลฯ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่เป็นกุศล และกุศลเป็นปัจจัยแก่วิบาก โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๓๗๕] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ กายรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม กลิ่น โผฏฐัพพะ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส ฯลฯ

เมื่อกุศล และอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก เกิดขึ้น

รูปายตนะที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ คันธายตนะ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ กายรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปที่เป็นอุปาทินนธรรม ด้วยทิพพจักขุ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณปุเรชาต ได้แก่ รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม ฯลฯ เสียง ฯลฯ โผฏฐัพพะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปที่เป็นอนุปาทินนธรรม ด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณปุเรชาต ได้แก่ รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม ฯลฯ กลิ่น ฯลฯ โผฏฐัพพะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศล และอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก เกิดขึ้น

รูปายตนะที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ สัททายตนะ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย

หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ รูปายตนะที่เป็นอนุปาทินนธรรม และหทัยวัตถุ โผฏฐัพพายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

รูปายตนะที่เป็นอนุปาทินนธรรม และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ สัททายตนะ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ และกายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย.

อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ รูปายตนะที่เป็นอนุปาทินนธรรม และหทัยวัตถุ โผฏฐัพพายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๓๗๖] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาทินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ

[๓๗๗] อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอาเสวนปัจจัย.

[๓๗๘] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายโดยกัมมปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยกัมมปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ นานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๓๗๙] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ฯลฯ

ในธรรมที่มีอุปาทินนธรรมเป็นมูล มี ๓ นัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นวิบาก เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปากปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๓๘๐] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ปฏิสนธิ

กวฬิงการาหารที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย

กวฬิงการาหารที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาทินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย

กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยอาหารปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

กวฬิงการาหารที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาทินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ กวฬิงการาหารที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ กวฬิงการาหารที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ กวฬิงการาหารที่เป็นอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ กวฬิงการาหารที่เป็นอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาทินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ กวฬิงการาหารที่เป็นอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

[๓๘๑] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์ ฯลฯ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม ฯลฯ

ในธรรมที่มีอุปาทินนธรรมเป็นมูล มี ๓ นัย รูปชีวิตินทรีย์ มีเฉพาะนัยต้นเท่านั้น นัยที่เหลือนอกนั้นไม่มี.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย.

[๓๘๒] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย.

[๓๘๓] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปปยุตตปัจจัย

หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัย แก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาทินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่ อนุปาทินนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาทินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาทินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

[๓๘๔] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ฯลฯ

บทที่ย่อไว้ พึงจำแนกให้ครบถ้วน.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร.

ฯลฯ

บทที่ย่อไว้ พึงให้พิสดาร.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต อาหาร.

ฯลฯ

บทที่ย่อไว้ พึงให้พิสดาร.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร.

ฯลฯ

บทที่ย่อไว้ พึงจำแนกให้พิสดาร.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรมที่เกิดก่อน ฯลฯ เสียง ฯลฯ โผฏฐัพพะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ในเมื่อกุศล และอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิต ที่เป็นวิบาก เกิดขึ้น

รูปายตนะ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

กวฬิงการาหารที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินนธรรมนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ปัจฉาชาต อาหาร.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

กวฬิงการาหารที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัย แก่กายที่เป็นอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรมนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ รูปายตนะที่เป็นอนุปาทินนธรรม และหทัยวัตถุ โผฏฐัพพายตนะและหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

รูปายตนะที่เป็นอนุปาทินนธรรม และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะที่เป็นอนุปาทินนธรรม และกายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม กวฬิงการาหารที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินนธรรมนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ รูปายตนะที่เป็นอนุปาทินนธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

โผฏฐัพพายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม และกวฬิงการาหารที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาทินนธรรมนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาหาร ได้แก่ กวฬิงการาหารที่เป็นอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรมนี้ โดยอัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัตถิปัจจัย เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๓๘๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๔
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๔
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๒
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๔
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๒

ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๖
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๔
ในอาหารปัจจัย	มี " ๙
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๓๘๖] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรมและอนุปาทินนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย.

อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย.

อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยอาหารปัจจัย.

[๓๘๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๘
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔.

[๓๘๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ
มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ
มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ

[๓๘๙] ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙.

อุปาทินนทุกะ จบ

อุปาทานทุกะ

ปฏิจจวาร

[๓๙๐] อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน อาศัยทิฏฐุปาทาน ทิฏฐุปาทาน อาศัยกามุปาทาน กามุปาทาน อาศัยสีลัพพตุปาทาน สีลัพพตุปาทาน อาศัย กามุปาทาน กามุปาทาน อาศัยอัตตวาทุปาทาน อัตตวาทุปาทาน อาศัยกามุปาทาน.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน และสัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยทิฏฐุปาทาน กามุปาทาน ฯลฯ.

พึงกระทำจักรทั้งหมด.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อุปาทานธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทานธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๒.

อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือกามุปาทาน อาศัยทิฏฐุปาทาน และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย.

พึงกระทำจักรนัยทั้งหมด.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และอุปาทานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และหทัยวัตถุ.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และกามุปาทาน และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และทิฏฐุปาทาน ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำจักรนัยทั้งหมด.

[๓๙๑] อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

พึงกระทำหัวข้อปัจจัยทั้ง ๙ ยกเว้นรูปออกเสีย.

[๓๙๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๓๙๓] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทายรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

[๓๙๔] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุปาทานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย.

[๓๙๕] อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ กามุปาทาน อาศัยอัตตวาทุปาทาน อัตตวาทุปาทานอาศัยกามุปาทาน.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย.

ฯลฯ

พึงทำหัวข้อปัจจัย ๙

ในอรูปภูมิ มีอุปาทานธรรม ๒.

ฯลฯ

[๓๙๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๓ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

[๓๙๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ

มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๓.

[๓๙๘] ในอารัมมณปัจจัยกับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๑

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑.

แม้สหชาตวาร ก็เหมือนกับปฏิจจวาร.

พึงจำแนกสหชาตวารที่ว่า กามุปาทาน เกิดร่วมกับทิฏฐุปาทาน.

ปัจจยวาร

[๓๙๙] อูปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ กามุปาทาน อาศัยทิฏฐุปาทาน. มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร. ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป มหาภูตรูปทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อุปาทานธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อุปาทานธรรมทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทานธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ อุปาทานธรรมทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย อุปาทาน และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน อาศัยทิฏฐุปาทาน และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย ทิฏฐุปาทาน อาศัยกามุปาทาน และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย.

พึงกระทำจักรนัย

กามุปาทาน อาศัยทิฏฐุปาทาน และหทัยวัตถุ.

พึงกระทำจักรนัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และอุปาทานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงกระทำจักรนัย.

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุปาทานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรมและหทัยวัตถุ.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และกามุปาทาน และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และทิฏฐุปาทาน.

พึงกระทำจักรนัย

กามุปาทาน และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยทิฏฐุปาทาน และหทัยวัตถุ.

พึงกระทำจักรนัย

ฯลฯ เพราะอารัมมณปัจจัย

ในอารัมมณปัจจัย ซึ่งมีธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรมเป็นมูล พึงจำแนกทั้งปัญจายตนะ และหทัยวัตถุ.

[๔๐๐] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๔๐๑] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณอาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

[๔๐๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙ ฯลฯ.

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

เหมือนปฏิจจวาร.

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๔๐๓] อุปาทานธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน คลุกเคล้ากับทิฏฐุปาทาน ทิฏฐุปาทาน คลุกเคล้ากับกามุปาทาน.

พึงกระทำจักรนัย.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัยทั้ง ๙ อย่างนี้.

[๔๐๔] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในวิคตปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๔๐๕] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้นไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

[๔๐๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๙.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๔๐๗] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต์ขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม และไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม และไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม และไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย.

[๔๐๘] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภอุปาทานธรรมทั้งหลาย อุปาทานธรรม เกิดขึ้น. พึงกระทำคำว่า ปรารภ ทั้ง ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน รักษาศีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณากุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น ราคะ ฯลฯ ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

กุศลธรรมทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน แล้วพิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ผล ฯลฯ พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย กิเลสที่ละแล้ว ซึ่งไม่ใช่อุปาทานธรรม ฯลฯ พิจารณากิเลสทั้งหลายที่ละแล้ว กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งกุศลธรรมนั้น เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น

กุศลทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ออกจากฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น อุปาทานธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายเกิดขึ้น

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย พึงกระทำคำว่า ปรารภทั้ง ๓ นัย.

[๔๐๙] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอธิปติปัจจัย มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำอุปาทานธรรมทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น อุปาทานธรรม เกิดขึ้น. มี ๓ นัย เป็นอารัมมณาธิปติ อย่างเดียว.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ ในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌานแล้วทำฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา ย่อมยินดี ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วกระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ผล ฯลฯ นิพพานให้หนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่ ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรมให้หนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งกุศลธรรมนั้น เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

กุศลทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์หนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลายที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลที่ได้สั่งสมไว้ในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอธิปติปัจจัย มี ๓ นัย. เป็นอารัมมณาธิปติ

พึงกระทำคำว่า ปรารภ ทั้ง ๓ นัย เป็นอารัมมณาธิปติอย่างเดียว.

[๔๑๐] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรมเป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย เหมือนกับปัจจยวาร.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย เหมือนกับปัจจยวาร.

[๔๑๑] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ อุปาทานธรรมทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลอาศัยศรัทธา แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ บุคคลเข้าไปอาศัยเสนาสนะ แล้วถือเอาซึ่งสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้

มุสา ฯลฯ ปิสุณา ฯลฯ ให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัย ศีล ฯลฯ ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ เข้าไปอาศัยเสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ อทินนาทาน ฯลฯ มุสา ฯลฯ ปิสุณา ฯลฯ ผรุสะ ฯลฯ สัมผะ ฯลฯ ตัดช่องย่องเบา ฯลฯ ลอบขึ้นไปลักทรัพย์ ฯลฯ ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ฯลฯ ปล้นตามทาง ฯลฯ ภริยาผู้อื่น ฯลฯ ฆ่าคนในหมู่บ้าน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วก่อมานะ ถือทิฏฐิ บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะ แล้วถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้

มุสา ฯลฯ ปิสุณา ฯลฯ ผรุสะ ฯลฯ สัมผะ ฯลฯ ตัดช่องย่องเบา ฯลฯ ลอบขึ้นไปลักทรัพย์ ฯลฯ ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ฯลฯ ปล้นตามทาง ฯลฯ ภริยาผู้อื่น ฯลฯ ฆ่าคนในหมู่บ้าน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ มี ๓ นัย.

[๔๑๒] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลยินดี เพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลยินดี เพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๔๑๓] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย.

[๔๑๔] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๔๑๕] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ฯลฯ มี ๑ นัย.

[๔๑๖] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาหารปัจจัย

มี ๓ นัย คือ กวฬิงการาหาร อย่างเดียว.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย คือ รูปชีวิตินทรีย์อย่างเดียว.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย.

[๔๑๗] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรม โดยมัคคปัจจัย

คือ องค์มรรคทั้งหลาย ที่เป็นอุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลายที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยมัคคปัจจัย.

พึงกระทำหัวข้อปัญหา ๙ โดยเหตุนี้.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๙ นัย.

[๔๑๘] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ อุปาทานธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กาย นี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

[๔๑๙] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ กามุปาทาน เป็นปัจจัยแก่ทิฏฐุปาทาน โดยอัตถิปัจจัย.

พึงกระทำจักรนัย.

อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูป ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอัตถิปัจจัย. ฯลฯ เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์. ฯลฯ พึงให้พิสดาร

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต เหมือนกับ สหชาตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต เหมือนกับ ปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

สหชาต พึงจำแนก เหมือนกับ สหชาตปัจจัย

ปุเรชาต พึงจำแนก เหมือนกับ ปุเรชาตปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ทิฏฐุปาทาน และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กามุปาทาน โดยอัตถิปัจจัย.

พึงกระทำจักรนัย.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ทิฏฐุปาทาน และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่กามุปาทาน โดยอัตถิปัจจัย.

พึงกระทำจักรนัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาตได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และอุปาทานธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ อุปาทานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ อุปาทานธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และทิฏฐุปาทาน เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และกามุปาทาน และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำจักรนัย.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ทิฏฐุปาทาน และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่กามุปาทาน และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

พึงกระทำจักรนัย.

[๔๒๐] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๙

ในสหชาตปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๙
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๓
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๙
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในวิคตปัจจัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๔๒๑] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๔๒๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๔๒๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย
กับ ฯลฯ มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๙

[๔๒๔] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุ
ปัจจัย มี " ๙.
ในอธิปติปัจจัย
กับ ฯลฯ มีวาระ ๙.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙.

อุปาทานทุกะ จบ

อุปาทานิยทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๒๕] อุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานิยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

โลกิยทุกะ เป็นอย่างไร พึงกระทำอย่างนั้น ไม่แตกต่างกัน.

อุปาทานสัมปยุตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๒๖] อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม โลภะ และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เพราะเหตุปัจจัย เกิดขึ้น

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ และ โลภะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตต ธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูป ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และ โลภะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๔๒๗] อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ โลภะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และ โลภะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และ โลภะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๔๒๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๖
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๖

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๖

ในสหชาตปัจจัย มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๖

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๖

ในกัมมปัจจัย มี " ๙

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในมัคคปัจจัย มี " ๙

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๖

ในวิคตปัจจัย มี " ๖

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๔๒๙] อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

[๔๓๐] อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ในปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจจัย ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย.

[๔๓๑] อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ โลภะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ และโลภะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ในปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาต ปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาตปัจจัย ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย.

[๔๓๒] อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่ เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปปยุตตเจตนา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่ เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ.

[๔๓๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ ก็พึงกระทำ

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัจจยวาร

[๔๓๔] อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม ฯลฯ ตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายและจิตตสมุฏฐานรูปอาศัยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และ โลภะ อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และ โลภะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ โลภะอาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์

๓ และโลภะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ

ในอารัมมณปัจจัย พึงกระทำปัญจวิญญาณ.

[๔๓๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๔๓๖] อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

ฯลฯ

[๔๓๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๔๓๘] อุปาทานสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ฯลฯ มี ๓ นัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อรูปภูมิ เหมือนกับปฏิจจวาร.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อรูปภูมิ เหมือนกับปฏิจจวาร.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อรูปภูมิ เหมือนกับปฏิจจวาร.

[๔๓๙] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๖
ในอารัมมณปัจจัย มี " ๖
ในอธิปติปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๖
ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๖.

[๔๔๐] อุปาทานวิปปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

[๔๔๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๔๔๒] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย เหตุทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย เหตุทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และโลภะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรมเป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ และโลภะที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

โมหะ และโลภะที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ และโลภะที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

[๔๔๓] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน แล้วพิจารณาฌาน ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ เมื่อฌานเสื่อมไป โทมนัสเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้เดือดร้อนใจ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค ผล ฯลฯ พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ และขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม และโลภะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัส ฯลฯ พึงใส่ให้ครบถ้วน เห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ตลอดถึงกายวิญญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณแก่ เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม และโลภะ เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม และโลภะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น.

[๔๔๔] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรมเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย อธิปติธรรมที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่โลภะ โดยอธิปติปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย อธิปติธรรมที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และโลภะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลออกจากฌาน กระทำฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรมและโลภะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม และโลภะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม และโลภะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น.

[๔๔๕] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะโดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรมที่เกิดหลังๆ และโลภะ โดยอนันตรปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ และโลภะ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ โดยอนันตรปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และโลภะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และโลภะ เป็นปัจจัยแก่โลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะเป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และโลภะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ และโลภะ โดยอนันตรปัจจัย.

[๔๔๖] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับปัจจวาร.

[๔๔๗] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม และโลภะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ก่อมานะศีล ฯลฯ ปัญญา

บุคคลเข้าไปอาศัย ราคะ มานะ ความปรารถนา ฯลฯ เสนาสนะ ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ผลสมาบัติ ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ นัย. คือ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ก่อมานะ ถือทิฏฐิ ศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ

บุคคลเข้าไปอาศัยราคะ มานะ ความปรารถนา ฯลฯ เสนาสนะ ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม แล้วอทินนาทาน ฯลฯ มุสา ฯลฯ ปิสุณา ฯลฯ ผรุสะ ฯลฯ สัมผะ ฯลฯ ตัดช่องย่องเบา ฯลฯ ลอบขึ้นไปลักทรัพย์ ฯลฯ ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ฯลฯ ปล้นตามทาง ฯลฯ ภริยาผู้อื่น ฯลฯ ฆ่าคนในหมู่บ้าน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ทิฏฐิ แก่ความปรารถนา ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วก่อมานะ ศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ

บุคคลเข้าไปอาศัยราคะ ฯลฯ เสนาสนะ ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม แล้วกระทำการฆ่าคนในหมู่บ้าน ฆ่าคนในนิคม

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคต
วิปปยุตตธรรม และโลภะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตต
ธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เป็น
ปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะเป็นปัจจัยแก่
ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม และโลภะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะเป็นปัจจัยแก่
ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๔๔๘] อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยปุเรชาต
ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ
หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม และโลภะ โดยปุเรชาตปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง

ซึ่งจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตต
ธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ เพราะปรารภจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๔๔๙] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย.

[๔๕๐] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่โลภะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และโลภะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๔๕๑] อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ฯลฯ มี ๑ นัย.

[๔๕๒] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอาหารปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย.

ในปัจจัยทั้ง ๔ นี้ พึงแสดงเหมือนโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่แสดงไว้ในกัมมปัจจัย มีหัวข้อปัจจัย อย่างละ ๔ๆ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย.

[๔๕๓] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ โดยวิปปยุตตปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรมและโลภะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ฯลฯ.

[๔๕๔] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ฯลฯ.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ในปัจจัยเหล่านี้ สหชาต เหมือนกับสหชาตปัจจัย ปุเรชาตเหมือนกับปุเรชาตปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่โลภะ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และโลภะ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๔๕๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสหชาตปัจจัย มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๓

ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๓

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย มี " ๔

ในฌานปัจจัย มี " ๔

ในมัคคปัจจัย มี " ๔

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๙

ในวิคตปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๔๕๖] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๔๕๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙.

[๔๕๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัยกับเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

[๔๕๙] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๙.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

อุปาทานสัมปยุตตทุกะ

อุปาทานอุปาทานิยทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๖๐] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานธรรม และอุปาทานิยธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานธรรม และอุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน อาศัยทิฏฐุปาทาน ทิฏฐุปาทาน อาศัยกามุปาทาน.

พึงกระทำจักรนัย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน และสัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยทิฏฐุปาทาน

พึงกระทำจักรนัย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ปฏิสนธิตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อุปาทานธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานิยะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และอุปาทานธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน อาศัยทิฏฐุปาทาน และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย.

พึงกระทำจักรนัย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานิยะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และอุปาทานธรรมทั้งหลาย ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุปาทานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และกามุปาทาน และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานิยะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และทิฏฐุปาทาน ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำจักรนัย.

โดยนัยนี้ อุปาทานทุกะฉันใด ปฏิจจวารก็ดี สหชาตวารก็ดี ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำฉันนั้น. ไม่มีแตกต่างกัน หลักจำแนกหัวข้อปัจจัยต่างกัน.

ปัญหาวาร

[๔๖๑] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

เหมือนกับอุปาทานทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน มีหัวข้อปัจจัย ๙.

[๔๖๒] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภอุปาทานธรรมทั้งหลาย อุปาทานธรรมทั้งหลายเกิดขึ้น. มี ๓ นัย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ออกจากฌาน พิจารณาฌาน ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น ราคะ ฯลฯ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

พระอริยะทั้งหลายพิจารณาโคตรภู พิจารณาโวทาน กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดแล้วในกาลก่อน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม โดยอารัมมณปัจจัย ฯลฯ.

สองอย่างนอกนี้ เหมือนกับอุปาทานทุกะ.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานและอุปาทานิยธรรม โดยอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย.

อธิปติปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับอุปาทานทุกะข้างต้น.

[๔๖๓] ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ออกจากฌาน กระทำฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ ฯลฯ ทิฏฐิ เกิดขึ้น ฯลฯ

พระเสกขบุคคลทั้งหลาย กระทำโคตรภูให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ โวทาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ กระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานิยะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรมให้

เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำขันธ์นั้นให้หนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายโดยอธิปติปัจจัย.

อารัมมณาธิปติก็ดี สหชาตาธิปติก็ดี ทั้งสองอย่างที่เหลือ เหมือนกับอุปาทานทุกะ.

ปัจจัยสงเคราะห์แม้ที่เป็นอธิปติปัจจัย ก็มี ๓ นัย เหมือนกับอุปาทานทุกะปัจจัยทั้งหมด เหมือนกับอุปาทานทุกะ ในอุปาทานิยะ โลกุตตรธรรมไม่มีปัจจนียะก็ดี การนับทั้งสองอย่างนอกนี้ก็ดี เหมือนกับอุปาทานทุกะ.

อุปาทานอุปาทานิยทุกะ จบ

อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๖๔] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานธรรม และอุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน อาศัยทิฏฐุปาทาน.

พึงกระทำจักรนัย

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทานและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยทิฏฐุปาทาน.

พึงกระทำจักรนัย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานสัมปยุตตะ ฯลฯ.

หลักจำแนกหัวข้อปัจจัยต่างกัน เหมือนอุปาทานทุกะ มีหัวข้อปัจจัย ๙ รูปไม่มีวาระทั้งหมด พึงให้พิสดารอย่างนี้ อรูปภูมิเท่านั้น.

ปัญหาวาร

[๔๖๕] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และอุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และอุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม และที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลายที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม และที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม และที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และอุปาทานธรรมทั้งหลายโดยเหตุปัจจัย.

[๔๖๖] ธรรมที่เป็นอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภอุปาทานธรรมทั้งหลาย อุปาทานธรรมทั้งหลายเกิดขึ้น.

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภอุปาทานธรรมทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น.

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภอุปาทานธรรมทั้งหลาย อุปาทานธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น พึงทำทั้ง ๓ นัย.

ในปัจจัยสงเคราะห์ ก็พึงกระทำทั้ง ๓ นัย.

[๔๖๗] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ มีทั้ง ๓ นัย.

พึงกระทำอธิปติปัจจัยทั้งสอง ทั้ง ๓ นัย. แม้อธิปติปัจจัยที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์ ก็มี ๓ นัย.

[๔๖๘] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

หัวข้อปัจจัยทั้ง ๙ พึงกระทำอย่างนี้ อาวัชชนะก็ดี วุฏฐานะก็ดี ไม่มี.

[๔๖๙] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยสมนันตรปัจจัยมี ๙ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย.

[๔๗๐] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ มี ๓ นัย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

แม้ในอุปนิสสยปัจจัยเป็นปัจจัยสงเคราะห์ ก็มี ๓ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย.

[๔๗๑] ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยกัมมปัจจัย มี ๓ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัตถิปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย มี ๙ นัย

[๔๗๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสหชาตปัจจัย มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๙

ในนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในกัมมปัจจัย มี " ๓

ในอาหารปัจจัย มี " ๓

ในอินทริยปัจจัย มี " ๓

ในฌานปัจจัย มี " ๓

ในมัคคปัจจัย มี " ๙

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๙

ในวิคตปัจจัย มีวาระ ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๔๗๓] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๙ อย่างนี้ ในมูลแห่งปัจจัยหนึ่งๆ มี ๓ นัย มีหัวข้อปัจจัย ๓.

[๔๗๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙

[๔๗๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัยกับเหตุปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙

[๔๗๖] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัย

ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตทุกะ จบ

อุปาทานวิปปยุตตอุปาทานิยทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๗๗] ธรรมที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตอุปาทานิยธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตอุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตอุปาทานิยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตอนุปาทานิยธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตอนุปาทานิยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตอุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตอนุปาทานิยธรรม.

ธรรมที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตอุปาทานิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตอนุปาทานิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตอนุปาทานิยธรรม.

ธรรมที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตอุปาทานิยธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตอนุปาทานิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตอนุปาทานนิยธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๔๗๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๒ ฯลฯ
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕.

ทุกะนี้เหมือนกับโลกิยทุกะในจุฬันตรทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

อุปาทานวิปปยุตตอุปาทานิยทุกะ จบ

กิเลสทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๗๙] ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะ

โมหะ ทิฏฐิ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะ

โมหะ มานะ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะ

โมหะ มานะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะ

โมหะ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะ

โมหะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะ

โมหะ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโทสะ

โมหะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโทสะ

โมหะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยวิจิกิจฉา

โมหะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปอาศัยกิเลสธรรม

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลภะ.

พึงกระทำจักรนัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือกิเลสธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และกิเลสธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย.

พึงกระทำจักรนัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส และกิเลสธรรมทั้งหลาย ขันธ์ ๓ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยกิเลสธรรมและมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส และโลภะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำจักรนัย.

ฯลฯ

[๔๘๐] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๔๘๑] ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ อาศัยวิจิกิจฉา โมหะ อาศัยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉาและวิจิกิจฉา โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะและอุทธัจจะ.

[๔๘๒] ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุอาศัยขันธ์ทั้งหลาย ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยทั้งกิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูปอาศัยกิเลสธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอัญญมัญญปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย.

[๔๘๓] ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะ

โมหะ ทิฏฐิ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะ

โมหะ มานะ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะ

โมหะ มานะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะ

โมหะ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะ.

โมหะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะ

โมหะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยวิจิกิจฉา

โมหะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยอุทธัจจะ.

ในอรูปภูมิ ที่มีโทสะ เป็นมูล ไม่มี.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย.

วาระทั้ง ๙ พึงกระทำอย่างนี้.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาตปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย.

[๔๘๔] ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยกิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย.

ปัจจัยทั้งปวง พึงกระทำอย่างนี้.

[๔๘๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัจจยวาร

[๔๘๖] ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส ตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กิเลสธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส กิเลสธรรมทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และกิเลสธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปอาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส ขันธ์ ๒ ฯลฯ กิเลสธรรมทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย กิเลสธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย.

พึงกระทำจักรนัย.

กิเลสธรรมทั้งหลาย อาศัยโลภะ และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กิเลสและกิเลสธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยกิเลสธรรมและมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่มิใช่กิเลส อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส และ โลภะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำจักรนัย.

โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโลภะ และหทัยวัตถุ.

พึงกระทำจักรนัย.

ในอารัมมณปัจจัย ในที่ไม่ใช่กิเลสธรรมเป็นมูล พึงกระทำปัญจวิญญาณ.

[๔๘๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๔๘๘] ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยวิจิกิจฉา โมหะที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยวิจิกิจฉา และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยอุทธัจจะและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และหทัยวัตถุ.

ฯลฯ

[๔๘๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๔๙๐] ธรรมที่เป็นกิเลส คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ คลุกเคล้ากับโลภะ.

พึงกระทำจักรนัย.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๙ อย่างนี้.

[๔๙๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๔๙๒] ธรรมที่เป็นกิเลส คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นกิเลสเกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

พึงกระทำหัวข้อที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย ๔ อย่างนี้.

[๔๙๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๙.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๔๙๔] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลายที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกิเลสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๔๙๕] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย กิเลสธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น.

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย ธรรมที่ไม่ใช่กิเลสธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น.

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย กิเลสธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถธรรม ฯลฯ กุศลที่สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน แล้วพิจารณาฌาน ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น ราคะ ฯลฯ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ออกจากฌาน ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งฌาน เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะ ฯลฯ ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ เมื่อฌานเสื่อมไป โทมนัสเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้เดือดร้อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ออกจากฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น กิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย.

[๔๙๖] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลสโดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำกิเลสทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น กิเลสธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น.

มี ๓ นัย เป็นอารัมมณาธิปติ อย่างเดียว.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว ทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น

กุศลธรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ออกจากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสให้หนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่อธิปติธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลายที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น กิเลสธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และกิเลสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอธิปติปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นอารัมมณาธิปติ อย่างเดียว.

[๔๙๗] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอนันตรปัจจัย

คือ กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

กิเลสธรรมทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

กิเลสธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอนันตรปัจจัย

คือ กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลสทั้งหลายที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

กิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

กิเลสธรรมที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย.

[๔๙๘] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ กิเลสธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา สุขทางกาย ฯลฯ บุคคลเข้าไปอาศัยเสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอุปนิสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศีล ฯลฯ บุคคลเข้าไปอาศัยเสนาสนะ แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศีล ฯลฯ บุคคลเข้าไปอาศัยเสนาสนะ แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอุปปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๔๙๔] ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยปุเรชาตปัจจัยมี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาตได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น กิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๕๐๐] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๘ นัย.

[๕๐๑] ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกิเลสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๕๐๒] ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๙ นัย.

[๕๐๓] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ที่ย่อไว้พึงให้พิสดาร

[๕๐๔] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอัตถิปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอัตถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต เหมือนกับสหชาตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต เหมือนกับปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต เหมือนกับสหชาตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต เหมือนกับปุเรชาตปัจจัย

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ โลภะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายเป็นปัจจัย แก่โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่โลภะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ โดยอัตถิปัจจัย.

พึงกระทำจักรนัย

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส และกิเลสธรรม เป็นปัจจัย แก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่กิเลสธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่กิเลสธรรมทั้งหลาย และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่กิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ กิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ กิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส และโลภะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย และแก่โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ โลภะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๕๐๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย	มีวาระ ๙
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๓
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๙
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในวิคตปัจจัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๕๐๖] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๐๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๕๐๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๕๐๙] ในอรัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙.

กิเลสทุกะ จบ

สังกิเลสทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๑๐] สังกิเลสิกธรรม อาศัยสังกิเลสิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย.

โลกิยทุกะฉันใด พึงทำฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

สังกิลิฏฐทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๑๑] สังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อสังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม.

สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อสังกิลิฏฐธรรม อาศัยอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

อสังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๕๑๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๒

ในปุเรชาตปัจจัย มีวาระ ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในกัมมปัจจัย มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๕ ฯลฯ.

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๕๑๓] สังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

อสังกิลิฏฐธรรม อาศัยอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกะปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

[๕๑๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัจจยวาร

[๕๑๕] สังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

อสังกิลิฏฐธรรม อาศัยอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป.

สังกิลิฏฐธรรม อาศัยอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม อาศัยอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

สังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อสังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๕๑๖] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาตปัจจัย มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๔

ในนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๔

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๔

ในกัมมปัจจัย มี " ๙

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๙

ในอินทริยปัจจัย มี " ๙

ในวิคตปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๕๑๗] สังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

อสังกิลิฏฐธรรม อาศัยอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ.

สังกิลิฏฐธรรม อาศัยอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

สังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย
ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

[๕๑๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๕๑๙] สังกิลิฏฐธรรม คลุกเคล้ากับสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อสังกิลิฏฐธรรม คลุกเคล้ากับอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

[๕๒๐] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๒

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๒.

[๕๒๑] สังกิลิฏฐธรรม คลุกเคล้ากับ สังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

อสังกิลิฏฐธรรม คลุกเคล้ากับอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ.

[๕๒๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๕๒๓] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิ ฯลฯ

[๕๒๔] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลยินดี เพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งราคะ เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ ฯลฯ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลยินดี ซึ่งทิฏฐิ.

เหมือนกับกุสลัตติกะ.

เพราะปรารภวิจิกิจฉา เพราะปรารภอุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้ว กิเลสที่ข่มแล้ว กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน พิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลธรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน พิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ฯลฯ เป็นปัจจัย แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อนาคตตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ ออกจากฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรมเพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น.

[๕๒๕] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำราคะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำราคะนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น

บุคคลกระทำทิฏฐิให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทิฏฐินั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลธรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน กระทำฌานนั้นให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอธิปติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลธรรมที่สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ กระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

[๕๒๖] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม ที่เกิดหลังๆ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย.

[๕๒๗] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะ แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะ ฯลฯ ความปรารถนา แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด

บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะ ฯลฯ ความปรารถนา แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด

ราคะ ฯลฯ ความปรารถนาเป็นปัจจัยแก่ศรัทธา แก่ปัญญา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด

ศีล ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ฯลฯ บุคคลเข้าไปอาศัยเสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศีล ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ฯลฯ บุคคลเข้าไปอาศัยเสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๒๘] อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คืออารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต ฯลฯ.

อสังกิลิฏฐธรรมเป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต ฯลฯ

[๕๒๙] สังกิลิฏฐธรรมเป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรมเป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๒ นัย.

[๕๓๐] สังกิลิฏฐธรรมเป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยกัมมปัจจัย มี ๒ อย่าง คือสหชาต นานาขณิก.

เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือสหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๕๓๑] อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย.

[๕๓๒] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอาหารปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย.

[๕๓๓] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

[๕๓๔] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือสหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม โดยอัตถิปัจจัยเหมือนกับปฏิจจวาร.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ฯลฯ.

สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม และกวฬิงการาหารเป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรมและรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๕๓๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๗
ในอุปนิสสยปัจจัย	มีวาระ ๔

ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๗
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๗.

[๕๓๖] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม โดยสหชาตปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๕๓๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๗ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔.

[๕๓๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย
กับเหตุปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๕๓๙] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่
เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗.

สังกิลิฏฐทุกะ จบ

กิเลสสัมปยุตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๔๐] กิเลสสัมปยุตตธรรม อาศัยกิเลสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นกิเลสสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.
กิเลสวิปปยุตตธรรม อาศัยกิเลสสัมปยุตตธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นกิเลสสัมปยุตตธรรม.
กิเลสสัมปยุตตทุกะ เหมือนสังกิลิฏฐทุกะไม่มีแตกต่างกัน.

กิเลสสัมปยุตตทุกะ จบ

กิเลสสังกิเลสิกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๔๑] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสิกธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสสิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะ.

พึงกระทำจักรนัย.

ธรรมที่เป็นสังกิเลสิกแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสิกธรรม และธรรมที่เป็นสังกิเลสิก แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลภะ.

โดยนัยดังกล่าวมานี้ ปฏิจจวารก็ดี สหชาตวารก็ดี ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี เหมือนกับกิเลสทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

หลักจำแนกหัวข้อปัจจัย ต่างกัน.

ปัญหาวาร

[๕๔๒] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสิกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลสและสังกิเลสิกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสิกธรรม เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลายที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย.

โดยนัยดังกล่าวมานี้ มี ๔ นัย เหมือนกับกิเลสทุกะ.

[๕๔๓] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสิกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสิกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิเลสิก แต่ไม่ใช่กิเลสธรรมเกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย กิเลสธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นสังกิเลสิกธรรม แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิเลสิกแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลธรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน พิจารณาฌาน ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น ราคะ เกิดขึ้น อุทธัจจะ ฯลฯ

ในเมื่อฌานเสื่อมไป โทมนัส เกิดขึ้นแก่บุคคลผู้มีความเดือดร้อน

พระอริยะทั้งหลายพิจารณาโคตรภู พิจารณาโวทาน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิเลสิก แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

สองอย่างนอกนี้ เหมือนกับกิเลสทุกะ. แม้อารัมมณปัจจัย ที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์ก็เหมือนกับกิเลสทุกะ.

[๕๔๔] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสิกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรม ที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสิกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี อย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ มี ๓ นัย.

ธรรมที่เป็นสังกิเลสิก แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลสิก แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลธรรม ที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน กระทำฌาน ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

พระเสขบุคคลทั้งหลายกระทำโคตรภู ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา กระทำโวทานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิเลสิก แต่ไม่ใช่กิเลสธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิเลสิก แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสังกิเลสิกแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

แม้สองอย่างนอกนี้ ก็เหมือนกับกิเลสทุกะ แม้อธิปติปัจจัย ที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์ ก็เหมือนกัน.

[๕๔๕] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสิกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรม ที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสิกธรรม โดยอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับกิเลสทุกะ.

ธรรมที่เป็นสังกิเลสิกแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิเลสิกแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิเลสิก แต่ไม่ใช่กิเลสธรรมที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิเลสิก แต่ไม่ใช่กิเลสธรรมที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โวทาน อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิเลสิกธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

สองอย่างนอกนี้ เหมือนกับกิเลสทุกะ ในอนันตรปัจจัย ไม่มีแตกต่างกัน.

แม้อนันตรปัจจัย ที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์ ปัจจัยทั้งปวง ก็เป็นเช่นกับกิเลสทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน. ในอุปนิสสยปัจจัย โลกุตตรธรรม ไม่มี ทุกะนี้เหมือนกับกิเลสทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

กิเลสสังกิเลสิกทุกะ จบ

กิเลสสังกิลิฏฐทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๔๖] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือโมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะ.

พึงกระทำจักรนัย

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโลภะ.

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กิเลสธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และกิเลสธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย.

พึงกระทำจักรนัย.

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม และกิเลสธรรมทั้งหลาย ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม และโลภะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำจักรนัย.

[๕๔๗] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙
ในกัมมปัจจัย	มี " ๙
ในอาหารปัจจัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๕๔๘] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยวิจิกิจฉา โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยอุทธัจจะ.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และวิจิกิจฉา และอุทธัจจะ.

[๕๔๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๙.

โดยนัยนี้ การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัญหาวาร

[๕๕๐] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลายที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกิเลสธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

[๕๕๑] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย กิเลสธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย กิเลสธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม กิเลสธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม กิเลสธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

แม้นอกจากนี้ ก็พึงกระทำเป็นหัวข้อปัจจัย ๓.

[๕๕๒] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ มี ๓ นัย.

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ มี ๓ นัย

อธิปติปัจจัยทั้งสอง พึงทำเป็นหัวข้อปัจจัยทั้ง ๓.

ทั้งสองอย่างนอกนี้ พึงทำเป็นหัวข้อปัจจัย ๓.

[๕๕๓] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม โดยอนันตรปัจจัย

พึงกระทำหัวข้อปัจจัยทั้ง ๙ อาวัชชนะก็ดี วุฏฐานะก็ดี ไม่มี.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสยปัจจัย มีหัวข้อปัจจัย ๙

การจำแนกรายละเอียด ไม่มี.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย.

[๕๕๔] ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย ที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายและกิเลสธรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัตถิปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๕๕๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๙
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๓

ในฌานปัจจัย มีวาระ ๓

ในมัคคปัจจัย มี " ๙

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๙

ในวิคตปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๕๕๖] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

หัวข้อปัจจัยทั้ง ๙ พึงกระทำเป็น ๓ บทเหมือนกัน.

[๕๕๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๕๕๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

[๕๕๙] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙.

พึงกระทำอนุโลมาติกา.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีหัวข้อปัจจัย ๙.

กิเลสสังกิลิฏฐทุกะ จบ.

กิเลสกิเลสสัมปยุตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๖๐] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและกิเลสสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและกิเลสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตัปปะ อาศัยโลภะ.

เหมือนกับกิเลสสังกิลิฏฐทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน พึงให้พิสดารทุกวาระ.

กิเลสกิเลสสัมปยุตตทุกะ จบ.

กิเลสวิปปยุตตสังกิเลสิกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๖๑] กิเลสวิปปยุตตสังกิเลสิกธรรม อาศัยกิเลสวิปปยุตตสังกิเลสิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นกิเลสวิปปยุตตสังกิเลสิกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

โลกิยทุกะ ฉันใด ทุกะนี้ ก็ฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

กิเลสวิปปยุตตสังกิเลสิกทุกะ จบ.

ทัสสนทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๖๒] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๕๖๓] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๒

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๒

ในสหชาตปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๒

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในกัมมปัจจัย มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๕๖๔] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

[๕๖๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัจจยวาร

[๕๖๖] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพธรรม และที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๕๖๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มีวาระ ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๕๖๘] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ

โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยหทัยวัตถุ.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และหทัยวัตถุ.

[๕๖๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๕๗๐] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม คลุกเคล้ากับทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย ฯลฯ.

[๕๗๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๒
ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒
ในอธิปติปัจจัย มี " ๒
ในอวิคตปัจจัย มี " ๒.

[๕๗๒] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม คลุกเคล้ากับทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย ฯลฯ.

[๕๗๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๕๗๔] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยเหตุปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๕๗๕] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เพราะปรารภราคะนั้น ราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งเป็นทิฏฐิที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เพราะปรารภทิฏฐินั้น ราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น

เพราะปรารภวิจิกิจฉา วิจิกิจฉา เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เพราะปรารภโทมนัสที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม โทมนัสที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น วิจิกิจฉา เกิดขึ้น.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสแล้ว ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

เห็นแจ้งซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง

รู้แจ้งซึ่งจิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณากุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น ราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น โทมนัสที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น

กุศลธรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลและอาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เห็นแจ้งซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพยจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลธรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น.

[๕๗๖] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำราคะ ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ ทิฏฐิ เกิดขึ้น เพราะกระทำทิฏฐิให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลธรรมที่ได้สั่งสมไว้ในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌานแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งฌาน เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอธิปติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ กระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

[๕๗๗] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย.

[๕๗๘] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยโทมนัสที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ โมหะ ฯลฯ ทิฏฐิ ฯลฯ ความปรารถนา แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด

บุคคลเข้าไปอาศัยโทมนัสที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ โมหะ ฯลฯ ทิฏฐิ ฯลฯ ความปรารถนา แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด

ราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ก่อมานะ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ ราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ก่อมานะ

ศรัทธา ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ ราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา ฯลฯ แก่ราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ฯลฯ ถือทิฏฐิ

เข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ เข้าไปอาศัยราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่ทิฏฐิ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๗๔] ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนน-ปหาตัพพธรรม ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพยจักขุ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๕๘๐] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๒ นัย.

[๕๘๑] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่เจตนาที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๕๘๒] ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยวิปากปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย.

[๕๘๓] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย มีอย่างเดียว

คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

[๕๘๔] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอัตถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอัตถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ.

ที่ย่อไว้เหมือนกับปุเรชาตปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๕๘๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๗
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๗
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๔

ในวิคตปัจจัย มีวาระ ๔

ในอวิคตปัจจัย มี " ๗.

[๕๘๖] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยสหชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรมเป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๕๘๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๗ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔.

[๕๘๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย
กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยทั้งปวงกับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๕๘๙] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๗

ทัสสนทุกะ จบ

ภาวนาทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๙๐] ภาวนายปหาตัพพธรรม อาศัยภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย.

ทัสสนทุกะ ฉันใด พึงให้พิสดารฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

[๕๙๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕ ฯลฯ

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๕๙๒] ภาวนายปหาตัพพธรรม อาศัยภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ฯลฯ.

ฯลฯ

[๕๙๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย ในปัจจยวารปัจจนียะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะมี ๓ นัย พึงยกโมหะออกเสีย วาระแม้ทั้งปวง เหมือนกับทัสสนทุกะ ส่วนอุทธัจจะปัจจนียะต่างกัน.

ปัญหาวาร

[๕๙๔] ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายโดยเหตุปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรมโดยเหตุปัจจัย ฯลฯ.

[๕๙๕] ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม เพราะปรารภธรรมนั้น ราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม ฯลฯ

เพราะปรารภอุทธัจจะ อุทธัจจะ เกิดขึ้น โทมนัสที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรมเกิดขึ้น

เพราะปรารภโทมนัสที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม โทมนัสที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม ฯลฯ อุทธัจจะ เกิดขึ้น.

ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

พิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภขันธ์นั้น ราคะที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น

รู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิตที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ฯลฯ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น

กุศลธรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ พิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น.

[๕๘๖] ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลที่กระทำราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายโดย อธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรมแล้ว กระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยอธิปติปัจจัย.

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ฌาน จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้หนักแน่น ราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น.

[๕๙๗] ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยอนันตรปัจจัย มี ๔ นัย.

ภาวนาทุกะ เหมือนกับทัสสนทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย.

[๕๙๘] ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม ฯลฯ โทสะ โมหะ มานะ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าอาศัยราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม ฯลฯ โมหะ ฯลฯ มานะ ฯลฯ ความปรารถนา แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่ทิฏฐิ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัย ศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ ราคะที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่ทิฏฐิ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วก่อมานะ บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เสนาสนะแล้วก่อมานะ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๙๙] ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น วิจิกิจฉา เกิดขึ้น โทมนัสที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น อุทธัจจะเกิดขึ้น โทมนัสที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๒ นัย.

[๖๐๐] ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยกัมมปัจจัย คือ เจตนาที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เจตนาที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เจตนาที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

ภาวนาทุกะ เหมือนกับ ทัสสนทุกะ ทุกปัจจัย ไม่มีแตกต่างกัน.

[๖๐๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาตปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย มี " ๔

ในฌานปัจจัย มี " ๔

ในมัคคปัจจัย มี " ๔

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในอัตถิปัจจัย มี " ๗

ในนัตถิปัจจัย มี " ๔

ในวิคตปัจจัย มี " ๔

ในอวิคตปัจจัย มี " ๗.

การจำแนกรายละเอียดในปัจจนียะ พึงจำแนกเหมือนกับทัสสนทุกะ แม้การนับ ๓ อย่าง ก็พึงนับอย่างนี้.

ภาวนาทุกะ จบ

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๑๒] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ในปฏิสนธิขณะตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ อาศัยขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๖๐๓] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และโมหะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๖๐๔] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๖
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๖
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๖
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๖
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๖
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๖
ในกัมมปัจจัย	มี " ๙
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๙
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๙
ในฌานปัจจัย	มี " ๙
ในมัคคปัจจัย	มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๙

ในอัตถิปัจจัย มีวาระ ๙
ในนัตถิปัจจัย มี " ๖
ในวิคตปัจจัย มี " ๖
ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๖๐๕] ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

[๖๐๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

[๖๐๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย
กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ៩ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๗ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๖๐๘] ในอารัมมณปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒
ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒ ฯลฯ
ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒ ฯลฯ
ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒.

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัจจยวาร

[๖๐๙] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และและมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๖๑๐] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

เหมือนกับปฏิจจวาร อาศัยหทัยวัตถุ ฯลฯ มี ๓ นัย ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยหทัยวัตถุ.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ อาศัยหทัยวัตถุ.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และหทัยวัตถุ.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ และโมหะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๖๑๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙
ในวิปากปัจจัย มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๖๑๒] ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และหทัยวัตถุ.

ฯลฯ

[๖๑๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๖๑๔] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย คลุกเคล้ากับ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และ โมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๖๑๕] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ฯลฯ

[๖๑๖] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๖
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๒
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๖
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๖.

[๖๑๗] ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

[๖๑๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖.

[๖๑๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับเหตุปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๖๒๐] ในอารัมมณปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๒
ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒
ในวิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒.

สัมปยุตตวาร เหมือนกับสังสัฏฐวาร.

ปัญหาวาร

[๖๒๑] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำมูล

โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

[๖๒๒] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และ โมหะ เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคต ด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพ เหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น ย่อม ยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

กุศลกรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม กิเลส ที่ข่มแล้ว ฯลฯ รู้กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพ เหตุกธรรม และโมหะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะ ปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น

เห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ แก่โมหะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิด เพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และโมหะ เพราะปรารภทาน เป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และโมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ เกิดขึ้น.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และโมหะ เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ เกิดขึ้น.

[๖๒๓] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

กุศลกรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรม ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

[๖๒๔] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉาที่เกิดหลังๆ และโมหะ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ และโมหะ โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ โดยอนันตรปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ และโมหะ โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย.

[๖๒๕] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ใน ๒ อย่างที่เหลือ เป็นอนันตรูปนิสสยะ และปกตูปนิสสยะ.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพ-เหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ก่อมานะ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา แก่ปัญญา แก่ราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ฯลฯ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่ทิฏฐิ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ศรัทธา ฯลฯ ปัญญา ราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๖๒๖] ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ เพราะปรารภหทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และ โมหะ เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ฯลฯ.

[๖๒๗] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย.

[๖๒๘] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่แก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

[๖๒๙] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และหทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย

ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๖๓๐] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๖
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๙

ในกัมมปัจจัย	มีวาระ ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในวิคตปัจจัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๖๓๑] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัย โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๖๓๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๖๓๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัยกับเหตุปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๖ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖.

[๖๓๔] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัย

ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

อนุโลมมาติกา พึงให้พิสดาร.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกทุกะ จบ

ภาวนายปหาตัพพเหตุกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๓๕] ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

โดยนัยนี้ ปฏิจจวารก็ดี สหชาตวารก็ดี ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี เหมือนกับทัสสเนนปหาตัพพเหตุกทุกะ

โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ พึงตั้งไว้ในฐานะแห่งโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา.

ปัญหาวาร

[๖๓๖] ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดย เหตุปัจจัย.

มี ๖ นัย เหมือนกับทัสสเนนปหาตัพพเหตุกทุกะ.

[๖๓๗] ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดย อารัมมณปัจจัย.

มี ๓ นัย เพราะปรารภ เหมือนกับทัสสเนนปหาตัพพเหตุกทุกะ.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพ เหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น

กุศลกรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม และโมหะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ แก่โมหะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม และโมหะ เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม และโมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะและโมหะ เกิดขึ้น.

อารัมมณปัจจัย ที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์ พึงกระทำทั้ง ๓ นัย.

[๖๓๘] ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรม ที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ภาวนายปหตัพพเหตุกธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

[๖๓๙] ในอนันตรปัจจัย เพราะเหตุแห่งธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ไม่พึงกระทำ โมหะที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ พึงกระทำ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย

[๖๔๐] ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ฉันทราคะ ในภัณฑะของตน เป็นปัจจัยแก่ฉันทราคะ ในภัณฑะของผู้อื่น โดยอุปนิสสยปัจจัย

ฉันทราคะ ในของหวงแหนของตน เป็นปัจจัยแก่ฉันทราคะในของหวงแหนของผู้อื่น โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ราคะที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ ให้ทาน ฯลฯ ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่ทิฏฐิ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วก่อมานะ ฯลฯ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ศรัทธา ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

แม้อุปนิสสยปัจจัย ที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์ ก็พึงกระทำทั้ง ๓ นัย.

[๖๔๑] ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย มี ๓ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยกัมมปัจจัย

ในเหตุที่จำแนกธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม ย่อมได้นานาขณิก.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยไม่ใช่วิคตปัจจัย ฯลฯ.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกทุกะ ฉันใด ภาวนายปหาตัพพเหตุกปัจจยะก็ดี ปัจจนียะก็ดี การจำแนกก็ดี การนับก็ดี ก็ฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ พึงกระทำแม้ฉันทราคะ ในภัณฑะของตน โดยส่วนสุดเบื้องปลาย.

ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม ฯลฯ แม้ฉันทราคะ ในภัณฑะของตน ก็พึงกระทำโดยส่วนสุดเบื้องปลาย.

ภาวนายปหาตัพพเหตุกทุกะ จบ

สวิตักกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๔๒] สวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ วิตก และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และวิตก และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อวิตักกธรรม อาศัยอวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอวิตักกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตก

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูปอาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอวิตักกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ กฏัตตารูป อาศัยวิตก หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ หทัยวัตถุ อาศัยวิตก วิตก อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

สวิตักกธรรม อาศัยอวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยวิตก

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยวิตก

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม อาศัยอวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตก ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม อาศัยวิตก จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกฏัตตารูป อาศัยวิตก

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม อาศัยวิตก กฏัตตารูปอาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ กฏัตตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ วิตก และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

สวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก อาศัยขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก อาศัยขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตกและมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ วิตักกธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และหทัยวัตถุ.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรมและวิตก ขันธ์รูป ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก ขันธ์ ๒ ฯลฯ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และวิตก อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๖๔๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙ ฯลฯ
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๖
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๖
ในกัมมปัจจัย	มี " ๙
ในวิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๖๔๔] สวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่มีสวิตักกธรรมเป็นมูล ที่เหลือพึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๒ อเหตุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

อวิตักกธรรม อาศัยอวิตักกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอวิตักกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตก ที่เป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยวิตก หทัยวัตถุ อาศัยวิตก วิตกอาศัยหทัยวัตถุ.

สวิตักกธรรม อาศัยอวิตักกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยวิตก ที่เป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยวิตก โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยอวิตักกธรรม.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม อาศัยอวิตักกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย. ฯลฯ

เหมือนกับเหตุปัจจัย พึงกำหนดว่า เป็นอเหตุกะ.

สวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และวิตก ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอวิตักธรรมและวิตก ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และหทัยวัตถุ และวิตก ขันธ์ ๒ ฯลฯ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และวิตก.

ส่วนที่เหลือ พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๒ เหมือนกับเหตุปัจจัย ไม่มีแตกต่างกัน พึงกำหนดว่า เป็นอเหตุกะ.

[๖๔๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๖๔๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๖๔๗] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปุเรชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖ ฯลฯ

ในอาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕ ฯลฯ

ในกัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙ ฯลฯ

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓ ฯลฯ

ในสัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๙.

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัจจยวาร

[๖๔๘] สวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัยมี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

อวิตักกธรรม อาศัยอวิตักกธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอวิตักกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตักกธรรม

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอวิตักกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยวิตก หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ หทัยวัตถุ อาศัยวิตก วิตก อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ วิตก อาศัยหทัยวัตถุ.

สวิตักกธรรม อาศัยอวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยวิตก ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ แม้ในปฏิสนธิขณะ ก็มี ๒ นัย.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม อาศัยอวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยวิตก สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยวิตก จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม อาศัย หทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย วิตกและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัย หทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

แม้ในปฏิสนธิขณะ ก็เหมือนกับปวัตติ นั้นเทียว.

สวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัย ขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำ ๒ นัย.

อวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรมและวิตก จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก และมหาภูตรูปทั้งหลาย วิตก อาศัยขันธ์ ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ แม้ในปฏิสนธิขณะ ก็มี ๓ นัย.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะ เหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตกและหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตกและมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ ๓ และอวิตักกธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ใน ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๖๔๙] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๖๕๐] สวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๙ พึงกำหนดคำว่า เป็นอเหตุกะ มี ๓ นัย เหมือนกัน พึงยกโมหะออกเสีย ในปฏิจจวาร ฉันใด หัวข้อปัจจัย ฉันนั้น เพิ่มปัญจวิญญาณ โมหะ วิตก.

[๖๕๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๖๕๒] สวิตักกธรรม คลุกเคล้ากับสวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ. ฯลฯ.

อวิตักกธรรม คลุกเคล้ากับสวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ วิตก คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม.

สวิตักกธรรมและอวิตักกธรรม คลุกเคล้ากับสวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และวิตก คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อวิตักกธรรม คลุกเคล้ากับอวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอวิตักกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สวิตักกธรรม คลุกเคล้ากับอวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย คลุกเคล้ากับวิตก ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

สวิตักกธรรม คลุกเคล้ากับสวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตกขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๖๕๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๖
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๖
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๖
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๖.

[๖๕๔] สวิตักกธรรม คลุกเคล้ากับสวิตักกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย.

โดยนัยนี้ พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๖ เหมือนกับอนุโลม พึงกำหนดคำว่า อเหตุกะ มี ๓ นัย เหมือนกัน พึงยกโมหะออกเสีย.

[๖๕๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๖๕๖] สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายและวิตก และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๖๕๗] สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรมและวิตก เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรมและวิตก เกิดขึ้น.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากฌานที่เป็นอวิตักกธรรม แล้วพิจารณานที่เป็นอวิตักกธรรม ออกจากมรรคแล้วพิจารณามรรค ออกจากผลแล้วพิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตักกธรรม แก่ผล แก่วิตก โดยอารัมมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตก โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น วิตก เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอวิตักกธรรม โดยเจโตปริยญาณ อากาสนัญจายตนะ ฯลฯ อากิญจัญญายตนะ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่วิตก โดยอารัมมณปัจจัย

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตก ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตก เกิดขึ้น.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากฌาน ที่เป็นอวิตักกธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค พิจารณามรรค ออกจากผล พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรคที่เป็นสวิตักกธรรม แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตก โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ เกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตก ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม เกิดขึ้น.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากฌานที่เป็นอวิตักกธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค พิจารณามรรค ออกจากผล พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรคที่เป็นสวิตักกธรรม แก่ผล แก่อาวัชชนะ แก่วิตก โดยอารัมมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตก โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก เกิดขึ้น

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตก ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก เกิดขึ้น

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตก เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก เกิดขึ้น.

[๖๕๘] สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น วิตก เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และวิตก และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายออกจากฌานที่เป็นอวิตักกธรรม ออกจากมรรค พิจารณามรรค ออกจากผล กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตักกธรรม แก่ผล แก่วิตก โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตก ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น วิตก เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น วิตก เกิดขึ้น.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายออกจากฌานที่เป็นอวิตักกธรรม ฌาน ฯลฯ ออกจากมรรค มรรค ฯลฯ ออกจากผลกระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรคที่เป็นสวิตักกธรรม แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตก ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม เกิดขึ้น.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายออกจากฌานที่เป็นอวิตักกธรรม ฯลฯ ออกจากผล พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรคที่เป็นสวิตักกธรรม แก่ผล และแก่วิตก โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก เกิดขึ้น.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น วิตก เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตกเกิดขึ้น.

[๖๕๙] สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุติจิต ที่เป็นสวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่เป็นอวิตักกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ปัญจวิญญาณ โดยอนันตรปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ ที่เป็นอวิตักกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

บริกรรมแห่งทุติยฌาน เป็นปัจจัยแก่ทุติยฌาน โดยอนันตรปัจจัย บริกรรมแห่งตติยฌาน ฯลฯ

บริกรรมแห่งเนวสัญญานาสัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ บริกรรมแห่งทิพพจักขุ ฯลฯ บริกรรมแห่งทิพพโสตธาตุ ฯลฯ บริกรรมแห่งอิทธิวิธญาณ ฯลฯ แห่งเจโตปริยญาณ ฯลฯ แห่งบุพเพนิวาสานุสสติญาณ ฯลฯ บริกรรมแห่งยถากัมมุปคญาณ เป็นปัจจัยแก่ยถากัมมุปคญาณ

บริกรรมแห่งอนาคตังสญาณ เป็นปัจจัยแก่อนาคตังสญาณ โดยอนันตรปัจจัย

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตักกธรรม โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตักกธรรม อนุโลมเป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ ที่เป็นอวิตักกธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

สวิตักกธรรมเป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม ที่เกิดหลังๆ และวิตก โดยอนันตรปัจจัย.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ วิตกที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่วิตก ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย มรรคที่เป็นอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นอวิตักกธรรม ผลที่เป็นอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นอวิตักกธรรม เนวสัญญานาสัญญายตนะของผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ ที่เป็นอวิตักกธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย จุติจิตที่เป็นอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปัตติจิต ที่เป็นสวิตักกธรรม ภวังค์ที่เป็นอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่เป็นสวิตักกธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ วิตก ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม ที่เกิดหลังๆ และวิตก โดยอนันตรปัจจัย.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม ที่เกิดก่อนๆ และวิตก เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม ที่เกิดก่อนๆ และวิตก เป็นปัจจัยแก่วิตก ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย จุติจิตที่เป็นสวิตักกธรรมและวิตก เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่เป็น

อวิตักกธรรม อาวัชชนะ และวิตก เป็นปัจจัยแก่ปัญจวิญญาณ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่เป็นอวิตักกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

บริกรรมแห่งทุติยฌาน และวิตก ฯลฯ

ข้อความที่เขียนไว้ข้างต้น พึงเห็นโดยเหตุนี้.

อนุโลมและวิตก เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติที่เป็นอวิตักกธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม ที่เกิดก่อนๆ และวิตก เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม ที่เกิดหลังๆ และวิตก โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย.

[๖๖๐] สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตก โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอวิตักกธรรม แล้วยังฌานที่เป็นอวิตักกธรรมให้เกิดขึ้น ยังมรรคให้เกิดขึ้น ยังอภิญญาให้เกิดขึ้น ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอวิตักกธรรม ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ วิตกแล้ว ยังฌานที่เป็นอวิตักกธรรม ฯลฯ มรรค ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ สมาบัติให้เกิด

ศรัทธาที่เป็นอวิตักกธรรม ฯลฯ เสนาสนะ และวิตก เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอวิตักกธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรคที่เป็นอวิตักกธรรม แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย. พึงทำอุปนิสสยปัจจัยทั้ง ๓ นัย ในที่ทั้งปวง.

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอวิตักกธรรม แล้วให้ทาน สมาทานศีล ทำอุโบสถกรรม ยังฌานที่เป็นสวิตักกธรรม ฯลฯ วิปัสสนา มรรค อภิญญา ฯลฯ สมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอวิตักกธรรม ฯลฯ เสนาสนะ วิตก แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่เป็นอวิตักกธรรม ฯลฯ เสนาสนะ และวิตก เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสวิตักกธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่มรรคที่เป็นสวิตักกธรรม แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม และแก่อวิตักกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

คือ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอวิตักกธรรม แล้วให้ทาน ฯลฯ ในทุติยวาร พึงทำบทที่เขียนไว้ทั้งหมด. ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ เสนาสนะ วิตก แล้วให้ทาน ฯลฯ ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่เป็นอวิตักกธรรม ฯลฯ เสนาสนะ และวิตก เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสวิตักกธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่มรรคที่เป็นสวิตักกธรรม แก่ผลสมาบัติ และแก่วิตก โดยอุปนิสสยปัจจัย.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตก โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๖๖๑] อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภความยินดีนั้น วิตก เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตก โดยปุเรชาตปัจจัย.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๖๖๒] สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๓ นัย เป็นปัจฉาชาตปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย.

[๖๖๓] สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นสวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม โดยกัมมปัจจัย.

โดยนัยนี้ พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๔ ทั้งสหชาต และนานาขณิก.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย.

[๖๖๔] สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิตก และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิตก และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

[๖๖๕] สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม โดยอัตถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ฯลฯ.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ วิตกเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ วิตก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิตก และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น วิตก และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิตก และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ แม้สหชาต ก็พึงกระทำเป็น ๒ นัย.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิตก โดยอัตถิปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ มี ๓ นัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายเป็นสวิตักกธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และหทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และวิตก โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ แม้ในปฏิสนธิมี ๒ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๖๖๖] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสหชาตปัจจัย มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๙

ในนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๓

ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๓

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๙

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย มี " ๔

ในฌานปัจจัย มี " ๙

ในมัคคปัจจัย มี " ๙

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๙

ในวิคตปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๖๖๗] สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

สวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๖๖๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๖๖๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๖๗๐] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

อนุโลมมาติกาพึงให้พิสดาร.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๙

สวิตักกทุกะ จบ

สวิจารทุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๗๑] สวิจารธรรม อาศัยสวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิจารธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สวิตักกทุกะ ฉันใด พึงกระทำฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน

ในมัคคปัจจัย ในที่นี้ พึงกระทำ ๔ นัย ในสวิจารทุกะ บทนี้ไม่มีแตกต่างกัน.

สวิจารทุกะ จบ

สัปปีติกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๗๒] สัปปีติกธรรม อาศัยสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัปปีติกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อัปปีติกธรรม อาศัยสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ปีติ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสัปปีติกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม อาศัยสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และปีติ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัปปีติกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อัปปีติกธรรม อาศัยอัปปีติกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอัปปีติกธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปีติ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอัปปีติกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ กฏัตตารูป อาศัยปีติ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ หทัยวัตถุอาศัยปีติ ปีติอาศัยหทัยวัตถุ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

พึงทำสัปปีติกทุกะ เหมือนกับสวิตักกทุกะ ในที่ทั้งปวง

ในปัจจัยทั้งปวง ปวัตติ ปฏิสนธิ	มีวาระ ๙.
[๖๗๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙ ฯลฯ
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๖
ในกัมมปัจจัย	มี " ๙
ในวิปากปัจจัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๖๗๔] สัปปีติกธรรม อาศัยสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัปปีติกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อัปปีติกธรรม อาศัยสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ปีติและจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ.

สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม อาศัยสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และปีติ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัปปีติกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อัปปีติกธรรม อาศัยอัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอัปปีติกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปีติ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอัปปีติกธรรม ขันธ์ ๒ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๒ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

สัปปีติกธรรม อาศัยอัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม อาศัยปีติ ซึ่งเป็นอเหตุกะ.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปีติ.

สัปปีติกธรรม อาศัยสัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัปปีติกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และปีติ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อัปปีติกธรรม อาศัยสัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และปีติ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม อาศัยสัปปีติกธรรมและอัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัปปีติกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และปีติ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัปปีติกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และปีติ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และปีติ และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๖๗๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัจจยวาร

[๖๗๖] สัปปีติกธรรม อาศัยสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย ฯลฯ.

ปวัตติ ปฏิสนธิ เหมือนกับอนุโลมปัจจยวาร ในสวิตักกทุกะ มีหัวข้อปัจจัย ๙ บริบูรณ์ ปีติ ไม่มีแตกต่างกัน.

[๖๗๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙ ฯลฯ

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๖๗๘] สัปปีติกธรรม อาศัยสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

อัปปีติกธรรม อาศัยอัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย.

พึงทำปวัตติ ปฏิสนธิ เหมือนกับปฏิจจวาร ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และปีติ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

มีหัวข้อปัจจัย ๙ เหมือนกับอนุโลม เป็นปวัตติเท่านั้น ปฏิสนธิ ไม่มีโมหะ มี ๑ นัย เท่านั้น.

[๖๗๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๖๘๐] สัปปีติกธรรม คลุกเคล้ากับสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย.

[๖๘๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๖

ในอวิคตปัจจัย มี " ๖.

[๖๘๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๖๘๓] สัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และปีติ และ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูป ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๖๘๔] สัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสัปปีติกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติ เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และ ปีติ เกิดขึ้น.

อัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกธรรม ศีล ฯลฯ กระทำอุปโบสถกรรมแล้ว พิจารณาด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกธรรมแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะที่เป็นอัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น วิจิกิจฉา เกิดขึ้น อุทธัจจะ เกิดขึ้น โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลออกจากฌานที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล ฯลฯ แล้ว พิจารณาด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกธรรม

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกธรรม

นิพพานเป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นอัปปีติกธรรม แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ และแก่ปีติ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นอัปปีติกธรรม กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติ ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นอัปปีติกธรรม เกิดขึ้น โทมนัส เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอารัมมณปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ และแก่ปีติ โดยอารัมมณปัจจัย

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติ เกิดขึ้น.

อัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทานด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้ว พิจารณาด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น ราคะที่เป็นสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น

บุคคลออกจากฌานที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล ฯลฯ แล้ว พิจารณาด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม

นิพพานเป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นสัปปีติกธรรม แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นอัปปีติกธรรม กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น.

อัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทานด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกธรรม ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณาด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ เกิดขึ้น

บุคคลออกจากฌานที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผลแล้ว พิจารณาด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพานด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม

นิพพานเป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นสัปปีติกธรรม แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล และแก่ปีติ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นอัปปีติกธรรม กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ เกิดขึ้น.

สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติ เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ เกิดขึ้น.

[๖๘๕] สัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

สัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

สัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และปีติ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทานด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกธรรมแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นอัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

บุคคลออกจากฌานที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

พระอริยะทั้งหลาย กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกธรรมแล้ว พิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นอัปปีติกธรรม แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผลสมาบัติและแก่ปีติ โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกธรรม ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นอัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทานด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ.

อธิปติ ฯลฯ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นสัปปีติกธรรม แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น.

สัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ.

อธิปติ ฯลฯ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นสัปปีติกธรรม แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล และแก่ปีติ โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นสัปปีติกธรรม ฯลฯ ทิฏฐิ เกิดขึ้น

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ เกิดขึ้น.

สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

คือ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติ เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ เกิดขึ้น.

[๖๘๖] สัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกธรรม ที่เกิดหลังๆ และปีติ โดยอนันตรปัจจัย จุติจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่เป็นอัปปีติกธรรม ภวังค์ที่เป็นสัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่เป็นอัปปีติกธรรม วิบากมโนวิญญาณธาตุที่เป็นปีติกสหรคตธรรม เป็นปัจจัยแก่กิริยามโนวิญญาณธาตุ ภวังค์ที่เป็นสัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่เป็นอัปปีติกธรรม กุศล อกุศลที่เป็นสัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่เป็นอัปปีติกธรรม กิริยา เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ ผล เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ที่เกิดหลังๆ และปีติ โดยอนันตรปัจจัย.

อัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ปีติที่เกิดก่อนๆ ที่เป็นอัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัติที่เป็นอัปปีติกธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ปีติที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุติจิตที่เป็นอัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่เป็นสัปปีติกธรรม วิบากมโนธาตุ เป็นปัจจัยแก่มโนวิญญาณธาตุที่เป็นสัปปีติกธรรม ภวังค์ที่เป็นอัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่เป็นสัปปีติกธรรม กุศล-อกุศลที่เป็นอัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่เป็นสัปปีติกธรรม กิริยา เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ ผลเป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

เนวสัญญานาสัญญายตนะของบุคคลออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติที่เป็นสัปปีติกธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

อัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ปีติที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสัปปีติกธรรม ที่เกิดหลังๆ และปีติ โดยอนันตรปัจจัย.

สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ที่เกิดก่อนๆ และปีติเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ที่เกิดก่อนๆ และปีติ เป็นปัจจัยแก่ปีติที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุติจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ เป็นปัจจัยแก่อุปัตติจิตที่เป็นอัปปีติกธรรม ภวังค์ที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่เป็นอัปปีติกธรรม วิบากมโนวิญญาณธาตุที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ เป็นปัจจัยแก่กิริยามโนวิญญาณธาตุ ภวังค์ที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่เป็นอัปปีติกธรรม กุศลอกุศลที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่เป็นอัปปีติกธรรม กิริยาเป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ ผลเป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรมเป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ที่เกิดก่อนๆ และปีติเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม ที่เกิดหลังๆ และปีติ โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย มี ๘ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๘ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๘ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๘ นัย.

[๖๘๗] สัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอัปปีติกธรรมแล้ว ให้ทาน ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกธรรม ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ยังฌานที่เป็นอัปปีติกธรรม วิปัสสนา มรรค อภิญญา ฯลฯ สมาบัติให้เกิด ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ อภิญญา ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ปีติ แล้วให้ทาน ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ เสนาสนะ และปีติ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็น อัปปีติกธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ และแก่ปีติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ นัย เป็นอุปนิสสยปัจจัย คือ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอัปปีติกธรรมแล้ว ให้ทานด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม ฯลฯ จากฌานที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ เสนาสนะ ปีติ แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็น สัปปีติกธรรม ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด

บุคคลกระทำอทินนาทาน ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม ฯลฯ มุสา ฯลฯ ปิสุณา ฯลฯ สัมผะ ฯลฯ ตัดช่องย่องเบา ฯลฯ ลอบขึ้นไปลักทรัพย์ ฯลฯ ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ฯลฯ ปล้นตามทาง ฯลฯ ภริยาผู้อื่น ฯลฯ ฆ่าคนในหมู่บ้าน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธาที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ เสนาสนะ และปีติ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสัปปีติก ธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ทิฏฐิ แก่ความปรารถนา แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ นัย เป็นอุปนิสสยปัจจัย คือ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอัปปีติกธรรม แล้ว ให้ทานด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ก่อมานะ ถือทิฏฐิ ฯลฯ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ เสนาสนะ ปีติ แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็น สัปปีติกธรรม ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกธรรม.

เหมือนวาระที่สอง

บุคคลกระทำการฆ่าคนในนิคม ศรัทธาที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ เสนาสนะ และปีติ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสัปปีติกธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ทิฏฐิ แก่ความปรารถนา แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ และแก่ปีติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ นัย เป็นอุปนิสสยปัจจัย คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และปีติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๖๘๘] อัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ โทมนัส ปีติ เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกธรรม และแก่ปีติ โดยปุเรชาตปัจจัย.

อัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นสัปปีติกธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

อัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกธรรม ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ปีติและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกธรรม และปีติ โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๖๘๙] สัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๓ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยกัมมปัจจัย มี ๖ นัย

สหชาตก็ดี นานาขณิกก็ดี พึงกระทำ นานาขณิก มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัตถิปัจจัย มี ๙ นัย ฯลฯ.

พึงกระทำเหมือนกับสวิตักกทุกะ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย มี ๙ นัย

[๖๙๐] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๙
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในกัมมปัจจัย	มี " ๖
ในวิปากปัจจัย	มี " ๙
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๙
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในวิคตปัจจัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๖๙๑] สัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

สัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

สัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

อัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย.

อัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

อัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

สัปปีติกธรรม และอัปปีติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกธรรมและอัปปีติกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

แม้ปัจจนียวิภังค์ และการนับก็เหมือนกับสวิตักกทุกะ ถ้าหากมีไม่เสมอกัน พึงพิจารณาทุกะนี้ ตามสมควรแล้วพึงนับ การนับทั้งสองนอกนี้ก็พึงนับ.

สัปปีติกทุกะ จบ

ปีติสหคตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๔๒] ปีติสหคตธรรม อาศัยปีติสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นปีติสหคตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ปีติสหคตทุกะ พึงให้พิสดารโดยนัยดังกล่าวมา เหมือนกับสัปปีติกทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน หลักจำแนกหัวข้อปัจจัย ไม่มีแตกต่างกัน.

ปีติสหคตทุกะ จบ

สุขสหคตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๙๓] สุขสหคตธรรม อาศัยสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสุขสหคตธรรม ขันธ์ ๑ อาศัยขันธ์ ๒ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม อาศัยสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สุข และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสุขสหคตธรรม.

พึงยังสุขสหคตทุกะ ให้พิสดารเหมือนกับอนุโลมปฏิจจวาร แห่งสัปปีติกทุกะ ฉะนั้น.

[๖๙๔] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙ ฯลฯ
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๖
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๖
ในกัมมปัจจัย	มี " ๙
ในวิคตปัจจัย	มี " ๙

[๖๙๕] สุขสหคตธรรม อาศัยสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสุขสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำมูล

สุข และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ.

สุขสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม อาศัยสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และสุข และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสุขสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย.

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูปอาศัยสุข ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

เหมือนเหตุปัจจัยในสัปปีติกทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน มีหัวข้อปัจจัย ๙ ในทุกปัจจัยนั่นเทียว.

[๖๙๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

แม้การนับทั้งสอง นอกจากนี้ ก็พึงกระทำอย่างนี้. แม้สหชาตวารก็เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปวัตติก็ดี ปฏิสนธิก็ดี ในปัจจยวาร พึงให้พิสดาร ส่วนหทัยวัตถุ พึงให้พิสดารในปวัตติ เหมือนในสัปปีติกทุกะ ปัจจยวารปัจจนียะ โมหะ มี ๑ นัย เท่านั้น เหมือนในสัปปีติกทุกะ. นิสสยวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำเหมือนสัปปีติกทุกะฉะนั้น.

ปัญหาวาร

[๖๙๗] สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม โดยเหตุปัจจัย มี ๔ นัย.

ในอารัมมณปัจจัยก็ดี ในอธิปติปัจจัยก็ดี เหมือนกับสัปปีติกทุกะต่างกันแต่คำว่า สุข ดังนี้.

[๖๙๘] สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุติจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ภวังค์ที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ กายวิญญาณที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากมโนธาตุ วิบากมโนวิญญาณธาตุที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่กิริยามโนวิญญาณธาตุ ภวังค์ที่เป็นสุขสหคตธรรมเป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม กุศล อกุศล ที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม กิริยา เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ ผลเป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตกรรม ที่เกิดหลังๆ และสุข โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ.

พึงกระทำมูล

ทั้งสามอย่าง เหมือนกับสัปปีติกทุกะ.

สุขสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และสุข เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และสุขเป็นปัจจัยแก่สุขที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุติจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุข เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ภวังค์ที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุข เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ กายวิญญาณที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุขเป็นปัจจัยแก่วิบากมโนวิญญาณธาตุ วิบากมโนวิญญาณธาตุ ที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุข เป็นปัจจัยแก่กิริยามโนวิญญาณธาตุ ภวังค์ที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุข เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม กุศล อกุศล ที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุข เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม กิริยา เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ ผล เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และสุขเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ และสุข โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย.

[๖๙๙] สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรมเป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม แล้วให้ทานด้วยจิตที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ศีล ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ ราคะ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ สุข แล้วให้ทานด้วยจิตที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ฯลฯ ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ และสุข เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่โทสะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ และแก่สุข โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ ราคะ ความปรารถนา สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ สุข แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ถือเอาของที่เขามิได้ให้ ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม มุสา ฯลฯ ปิสุณา ฯลฯ สัมผะ ฯลฯ ตัดช่องย่องเบา ฯลฯ ลอบขึ้นไปลักทรัพย์ ฯลฯ ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ฯลฯ ปล้นตามทาง ฯลฯ ภริยาผู้อื่น ฯลฯ ฆ่าคนในหมู่บ้าน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ทิฏฐิ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม. มีอธิบายเหมือนข้อความตามบาลี ตอนที่ ๒. ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ สุข แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ถือเอาของที่เขามิได้ให้ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ

ศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ และสุขเป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ และแก่สุข โดยอุปนิสสยปัจจัย.

สุขสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๐๐] ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตถุ โดยความความเป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งเพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม และสุข โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรมและสุข โดยปุเรชาตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย.

[๗๐๑] สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

กัมมปัจจัย แบ่งเป็น ๖ พึงกระทำให้เป็นทั้งสหชาต และนานาขณิก ๔ ให้เป็นนานาขณิก ๒.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัตถิปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย มี ๙ นัย.

[๗๐๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มีวาระ ๙
ในอนันตรปัจจัย มี " ๙
ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙
ในสหชาตปัจจัย มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๙
ในนิสสยปัจจัย มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในกัมมปัจจัย มี " ๖
ในวิปากปัจจัย มี " ๙
ในอาหารปัจจัย มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย มี " ๙
ในฌานปัจจัย มี " ๙
ในมัคคปัจจัย มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๖
ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๕
ในอัตถิปัจจัย มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย มี " ๙
ในวิคตปัจจัย มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

ปัจจนียวิภังค์ก็ดี การนับก็ดี พึงทำเหมือนสัปปีติกทุกะ ด้วยประการฉะนี้ แม้ถ้ามีความสงสัย พึงดูอนุโลมวาร แล้วนับ.

สุขสหคตทุกะ จบ

อุเบกขาสหคตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๗๐๓] อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อุเบกขา และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ปฏิสนธิ.

อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และอุเบกขา และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุเบกขา

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยอุเบกขา หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ หทัยวัตถุอาศัยอุเบกขา อุเบกขาอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

เหมือนกับสัปปีติกทุกะ ในอนุโลม มีวาระทั้ง ๙.

[๗๐๔] ในเหตุปัจจัย	มี " ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๖

ในกัมมปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๗๐๕] อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อุเบกขา และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และอุเบกขา และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุเบกขาซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยอุเบกขา อุเบกขาอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยอุเบกขา ซึ่งเป็นอเหตุกะ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยอุเบกขา

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุอาศัยอุเบกขา ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยอุเบกขา ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุเบกขา ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาซึ่งเป็นอเหตุกะ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูป
ทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกฏัตตารูป อาศัยอุเบกขา

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยอุเบกขา กฏัตตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ กฏัตตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ อุเบกขา และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และอุเบกขา ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ โมหะที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และอุเบกขา.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และอุเบกขา จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูปอาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม

มหาภูตรูปทั้งหลาย ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ อุเบกขา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และหทัยวัตถุ.

อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และอุเบกขา ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และอุเบกขา ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และอุเบกขา และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และอุเบกขา และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา ขันธ์ ๒ ฯลฯ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา และมหาภูตรูป ขันธ์ ๒ และอุเบกขา อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๗๐๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสองนอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัจจยวาร

[๗๐๗] อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

เหมือนกับสวิตักกทุกะ. ในปัจจยวาร ต่างกันที่คำว่า อุเบกขา. พึงกระทำหัวข้อปัจจัยทั้งปวง ๙ ทั้งปฏิสนธิ ปวัตติ และหทัยวัตถุ.

[๗๐๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๙
ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๗๐๙] อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ทั้ง ๙ โดยนัยดังกล่าวมานี้ ปวัตติ และปฏิสนธิ พึงกระทำเหมือนสวิตักกทุกะ โมหะ มี ๓ นัยเหมือนกัน แม้หทัยวัตถุ ก็พึงกระทำในปวัตติ.

[๗๑๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๗๑๑] อุเบกขาสหคตธรรม คลุกเคล้ากับอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

พึงกระทำเหมือนกับ สวิตักกทุกะ.

[๗๑๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๖

ในอวิคตปัจจัย มี " ๖.

[๗๑๓] อุเบกขาสหคตธรรม คลุกเคล้ากับอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๕ ดังกล่าวมา พึงกระทำให้เหมือนในสวิตักกทุกะ.

[๗๑๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๗๑๕] อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๔ โดยนัยดังกล่าวมาแล้ว เหมือนกับสวิตักกทุกะ.

[๗๑๖] อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอธิปติปัจจัย.

อารัมมณปัจจัยก็ดี อธิปติปัจจัยก็ดี พึงให้พิสดารเหมือนกับสัปปีติกทุกะ ต่างกันแต่คำว่า อุเบกขา.

[๗๑๗] อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาที่เกิด หลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุติจิต ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม วิบากมโนธาตุ เป็นปัจจัย แก่วิบากมโนวิญญาณธาตุ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ภวังค์ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็น ปัจจัยแก่ภวังค์ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม กุศล อกุศลที่ เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็น ปัจจัยแก่วุฏฐานะ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม กิริยา เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ ผล เป็นปัจจัยแก่ วุฏฐานะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ ที่ไม่ ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคต ธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ และอุเบกขา โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดย อนันตรปัจจัย

คือ อุเบกขาที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคต ธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุติจิต ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อุเบกขาที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุติจิต ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ภวังค์ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ กายวิญญาณธาตุ เป็นปัจจัยแก่วิบากมโนธาตุ วิบากมโนวิญญาณธาตุ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่กิริยามโนวิญญาณธาตุ ภวังค์ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม กุศล อกุศลที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม กิริยา เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ ผลเป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อุเบกขาที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ และอุเบกขา โดยอนันตรปัจจัย.

อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และอุเบกขาเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และอุเบกขาเป็นปัจจัยแก่อุเบกขาที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุติจิต ที่อุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาวัชชนะ และอุเบกขา เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม วิปากมโนธาตุ และอุเบกขา เป็นปัจจัยแก่วิปากมโนวิญญาณธาตุ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ภวังค์ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรมและอุเบกขา เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม กุศล อกุศล ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่ไม่ใช่อุเบกขา

สหคตธรรม กิริยา เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ ผลเป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และอุเบกขาเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ และอุเบกขา โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย

[๓๑๘] อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม แล้วให้ทานด้วยจิตที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ ฌานที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ วิปัสสนา ฯลฯ มรรค ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ อุเบกขา แล้วให้ทานด้วยจิตที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ และอุเบกขา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ และแก่อุเบกขา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ นัย เป็นอุปนิสสยปัจจัย คือ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ อุเบกขา แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ถือเอาของที่เขามิได้ให้ด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ กล่าวมุสา ฯลฯ ปิสุณา ฯลฯ ผรุสะ ฯลฯ สัมผะ ฯลฯ ตัดช่องย่องเบา ฯลฯ ลอบขึ้นไปลักทรัพย์ ฯลฯ ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ฯลฯ ปล้นตามทาง ฯลฯ ภริยาผู้อื่น ฯลฯ ฆ่าคนในหมู่บ้าน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธาที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา ฯลฯ แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

มี ๓ นัย เป็นอุปนิสสยปัจจัย มีคำอธิบายเหมือนบาลีตอนที่สอง.

อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๑๙] ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับสัปปีติกทุกะ.

[๗๒๐] อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๓ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยกัมมปัจจัย มี ๖ นัย

พึงกระทำเป็นสหชาต นานาขณิก ๔ นัย และเป็นนานาขณิก ๒ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัตถิปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

พึงจำแนกปัจจัยเหล่านี้ โดยกระทำอย่างสัปปีติกทุกะ.

[๗๒๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสหชาตปัจจัย มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๙

ในนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๓

ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๓

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในกัมมปัจจัย มี " ๖

ในวิปากปัจจัย มี " ๙

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย มีวาระ ๔

ในฌานปัจจัย มี " ๙

ในมัคคปัจจัย มี " ๔

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๙

ในวิคตปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

ปัจจนียวิภังค์ก็ดี การนับสามอย่างนอกนี้ก็ดี พึงกระทำเหมือนกับสัปปีติกทุกะ โดยนัยดังกล่าวมาแล้ว.

อุเบกขาสหคตทุกะ จบ

กามาวจรทุกะ

ปฏิจจวาร

[๗๒๒] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ปฏิสนธิ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ กฏัตตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูปอาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๗๒๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๙
ในวิปากปัจจัย	มี " ๙
ในอาหารปัจจัย	มี " ๙

ในอินทริยปัจจัย	มีวาระ ๙
ในฌานปัจจัย	มี " ๙
ในมัคคปัจจัย	มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๙
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๗๒๔] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๒๕] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติปัจจัยที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และมหาภูตรูปทั้งหลาย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สองอย่างที่เหลือนอกนี้ พึงกระทำให้ปรากฏ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาตปัจจัย.

[๗๒๖] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำมูล

ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ที่เหลือนอกนี้ พึงกระทำให้ปรากฏเป็น ๓ นัย.

[๗๒๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับที่เหลือนอกนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำ.

ปัจจยวาร

[๗๒๘] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

ฯลฯ

[๗๒๙] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๙
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๔
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๔
ในกัมมปัจจัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๗๓๐] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย.

[๗๓๑] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

พึงกระทำมูล

อธิปติธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำมูล

ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

พึงกำหนดคำว่า วิบากในสุทธกนัย และในอรูปมิสสกนัย ในรูปมิสสกนัย ไม่มี.

[๗๓๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำมูล.

สังสัฏฐวาร

[๗๓๓] กามาวจรธรรม คลุกเคล้ากับกามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

[๗๓๔] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๒

ในอวิคตปัจจัย มี " ๒.

[๗๓๕] กามาวจรธรรม คลุกเคล้ากับกามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

[๗๓๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๗๓๗] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๗๓๘] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณาซึ่งกุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

พระอริยะทั้งหลายพิจารณาโคตรภู พิจารณาโวทาน กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้ในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ. กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นกามาวจรธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล โดยอารัมมณปัจจัย

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลออกจากฌานแล้ว พิจารณาฌาน ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภฌานนั้น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค ผล ฯลฯ พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

บุคคลพิจารณาอากาสานัญจายตนะ พิจารณาวิญญาณัญจายตนะ พิจารณาอากิญจัญญายตนะ พิจารณาเนวสัญญานาสัญญายตนะ พิจารณาทิพพจักขุ พิจารณาทิพพโสตธาตุ พิจารณาอิทธิวิธญาณ เจโตปริยญาณ ฯลฯ บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ฯลฯ ยถากัมมุปคญาณ ฯลฯ พิจารณาอนาคตังสญาณ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น.

[๗๓๙] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

พระเสขบุคคลทั้งหลายกระทำโคตรภูให้หนักแน่นแล้วพิจารณา กระทำโคตรภูนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นกามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่อธิปติธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่บุคคลออกจากฌานแล้ว กระทำฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำฌานนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณาผล ฯลฯ กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน โดยอธิปติปัจจัย

บุคคลกระทำอากาสานัญจายตนะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา วิญญาณัญจายตนะ ฯลฯ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ ทิพพจักขุ ทิพพโสตธาตุ อิทธิวิธญาณ ฯลฯ กระทำอนาคตังสญาณให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำขันธ์นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่อธิปติธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรม ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

[๗๔๐] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โวทาน อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิตที่เป็นกามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

บริกรรมแห่งปฐมฌาน เป็นปัจจัยแก่ปฐมฌาน โดยอนันตรปัจจัย ฯลฯ แห่งจตุตถฌาน ฯลฯ บริกรรมแห่งเนวสัญญานาสัญญายตนะ ฯลฯ แห่งทิพพจักขุ ฯลฯ แห่งทิพพโสตธาตุ แห่งอิทธิวิธญาณ แห่งเจโตปริยญาณ แห่งบุพเพนิวาสานุสสติญาณ แห่งยถากัมมุปคญาณ ฯลฯ บริกรรมแห่งอนาคตังสญาณ เป็นปัจจัยแก่อนาคตังสญาณ โดยอนันตรปัจจัย

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติโดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

มรรค เป็นปัจจัยแก่ผล ผลเป็นปัจจัยแก่ผล เนวสัญญานาสัญญายตนะของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิตที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิต ที่เป็นกามาวจรธรรม ภวังค์ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่เป็นกามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๗ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย.

[๓๔๑] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรม แล้วให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ วิปัสสนา ฯลฯ ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นกามาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ ราคะ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน วิปัสสนา ฯลฯ ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย.

กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรมแล้วยังฌานที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ให้เกิดขึ้น มรรค ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นกามาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ แล้วยังฌานที่ไม่ใช่กามาวจรธรรมให้เกิดขึ้น มรรค ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

ศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

บริกรรมแห่งปฐมฌาน เป็นปัจจัยแก่ปฐมฌาน ฯลฯ แห่งจตุตถฌาน ฯลฯ แห่งอากาสานัญจายตนะ ฯลฯ แห่งปฐมมรรค ฯลฯ บริกรรมแห่งจตุตถมรรค ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม แล้วยังฌานที่ไม่ใช่กามาวจรธรรมให้เกิดขึ้น มรรค ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา แล้วยังฌานที่ไม่ใช่กามาวจรธรรมให้เกิดขึ้น มรรค ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

ศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ปฐมฌาน เป็นปัจจัยแก่ทุติยฌาน โดยอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ ตติยฌาน ฯลฯ จตุตถฌาน ฯลฯ อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญานายตนะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ปฐมมรรค เป็นปัจจัยแก่ทุติยมรรค ทุติยมรรค เป็นปัจจัยแก่ตติยมรรค ตติยมรรค เป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย

มรรค เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม แล้วให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ ยังวิปัสสนาให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา แล้วให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ ยังวิปัสสนาให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายเข้าไปอาศัยมรรคแล้ว พิจารณาเห็นสังขารทั้งหลายโดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ มรรค เป็นปัจจัยแก่อัตถปฏิสัมภิทา แก่ธรรมปฏิสัมภิทา แก่นิรุตติปฏิสัมภิทา แก่ปฏิภาณปฏิสัมภิทา แก่ฐานาฐานโกสละของพระอริยะทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

ผลสมาบัติ เป็นปัจจัยแก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๗๔๒] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๔๓] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย.

[๗๔๔] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ฯลฯ. ในปฏิสนธิขณะหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย ปฏิสนธิ.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย.

[๗๔๕] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ ด้วยทิพพจักษุ ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต เหมือนกับวิปปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ปฏิสนธิ.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๓๔๖] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๔
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย	มีวาระ ๔
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๗
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๗
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๓
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๔
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๗
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๗.

[๗๔๗] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยก่กามาวจรธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

[๓๔๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๗๔๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๗๕๐] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๗.

กามาวจรทุกะ จบ

รูปาวจรทุกะ

ปฏิจจวาร

[๗๕๑] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ กฏัตตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ฯลฯ

[๗๕๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาตปัจจัย มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในกัมมปัจจัย มี " ๙

ในวิปากปัจจัย มี " ๙

ในฌานปัจจัย มี " ๙

ในมัคคปัจจัย มี " ๙

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๔

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๔

ในวิคตปัจจัย มี " ๔

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๗๕๓] ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๕๔] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม. ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เหมือนกับปฏิจจวาร ทั้ง ๓ นัย ไม่มีแตกต่างกัน ในทุกะนี้ พึงกระทำมหาภูตรูปทั้งหมด.

รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรมและหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรมและธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรมและหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย.

[๗๕๕] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๕ นอกนี้ พึงกระทำอนุโลม.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาตปัจจัย มี ๘ นัย.

[๗๕๖] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย มี ๓ นัย.

รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย ฯลฯ.

พึงกระทำมูล

หัวข้อปัจจัยแม้นอกนี้ ก็พึงกระทำ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย มี ๒ นัย ฯลฯ

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจจัย

[๗๕๗] ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๗๕๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัจจยวาร

[๗๕๙] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

[๗๖๐] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาตปัจจัย มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๔

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๔

ในกัมมปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๗๖๑] ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรมซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรมซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

[๗๖๒] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้นไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรมเกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรมและหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบากและมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบากและหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรมซึ่งเป็นวิบาก และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

[๗๖๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๔

พึงกำหนดคำว่า วิบาก ในอรูปภูมิล้วนด้วย ในภูมิที่เจือปนกันด้วย.

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๗๖๔] รูปาวจรธรรม คลุกเคล้ากับรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

[๗๖๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๒

ในอวิคตปัจจัย มี " ๒.

[๗๖๖] ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้นไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย.

[๗๖๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๑.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำ.

ปัญหาวาร

[๗๖๘] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัยปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัยปฏิสนธิ.

[๗๖๙] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นรูปาวจรธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ โดยอารัมมณปัจจัย.

รูปาวจรธรรมเป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลพิจารณาปฐมญาณ พิจารณาจตุตถฌาน พิจารณาทิพยจักขุ พิจารณาทิพพโสตธาตุ ฯลฯ อิทธิวิธญาณ เจโตปริยญาณ บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ยถากัมมุปคญาณ ฯลฯ พิจารณาอนาคตังสญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย.

คือ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ พิจารณาซึ่งกุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่ จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ โดยอารัมมณปัจจัย

[๗๗๐] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำปฐมฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำฌานนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

จตุตถฌาน ฯลฯ ทิพพจักขุ ทิพพโสตธาตุ อิทธิวิธญาณ เจโตปริยญาณ บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ยถากัมมุปคญาณ ฯลฯ บุคคลกระทำอนาคตังสญาณให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำฌานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำขันธ์นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ บุคคลกระทำกุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อนให้หนักแน่นแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรมเป็นอารมณ์อย่างให้หนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

บุคคลกระทำอากาสานัญจายตนะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา กระทำเนวสัญญานาสัญญายตนะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

[๗๗๑] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ที่เกิดก่อนหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิตที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย ภวังค์ที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู ฯลฯ เนวสัญญานาสัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิตที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่เป็นรูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่เป็นรูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

บริกรรมแห่งปฐมฌาน เป็นปัจจัยแก่ปฐมฌาน โดยอนันตรปัจจัย แห่งจตุตถฌาน ฯลฯ แห่งทิพพจักขุ แห่งทิพพโสตธาตุ แห่งอิทธิวิธญาณ แห่งเจโตปริยญาณ แห่งบุพเพนิวาสานุสสติญาณ แห่งยถากัมมุปคญาณ ฯลฯ บริกรรมแห่งอนาคตังสญาณ เป็นปัจจัยแก่อนาคตังสญาณ โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๗ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย

[๗๗๒] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นรูปาวจรธรรมแล้ว ยังฌานที่เป็นรูปาวจรธรรมให้เกิดขึ้น อภิญญา ฯลฯ

ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญาแล้ว ยังฌานที่เป็นรูปาวจรธรรมให้เกิดขึ้น ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

ศรัทธาที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา โดยอุปนิสสยปัจจัย

ปฐมฌาน เป็นปัจจัยแก่ทุติยฌาน โดยอุปนิสสยปัจจัย ทุติยฌาน เป็นปัจจัยแก่ตติยฌาน โดยอุปนิสสยปัจจัย ตติยฌาน เป็นปัจจัยแก่จตุตถฌาน โดยอุปนิสสยปัจจัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นรูปาวจรธรรมแล้ว ให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฌานที่เป็นรูปาวจรธรรม วิปัสสนา มรรค อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา แล้วให้ทาน ฯลฯ ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศรัทธาที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ทาน ฯลฯ ศีล อุโบสถกรรม ฌานที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม วิปัสสนา มรรค อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา ทาน ฯลฯ ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศรัทธาที่ไม่รูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา เป็นปัจจัยแก่ปัญญาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรมแล้ว ยังฌานที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ แล้วยังฌานที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

ศรัทธาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา โดยอุปนิสสยปัจจัย

บริกรรมแห่งปฐมฌาน เป็นปัจจัยแก่ปฐมฌาน โดยอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ แห่งจตุตถฌาน ฯลฯ บริกรรมแห่งทิพพจักขุ แห่งทิพพโสตธาตุ แห่งอิทธิวิธญาณ แห่งเจโตปริยญาณ แห่งบุพเพนิวาสานุสสติญาณ แห่งยถากัมมุปคญาณ ฯลฯ บริกรรมแห่งอนาคตังสญาณ เป็นปัจจัยแก่อนาคตังสญาณ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๗๗๓] ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๗๔] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก โดยกัมมปัจจัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย ปฏิสนธิ.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย ปฏิสนธิ.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย ปฏิสนธิ.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย.

[๓๓๕] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

[๗๗๖] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัยเหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทริย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทริย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และกวฬิงการาหารเป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจจัยฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฎัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๗๗๗] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๔
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๗
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๗
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๓
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๔
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔

ในฌานปัจจัย มีวาระ ๔

ในมัคคปัจจัย มี " ๔

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในอัตถิปัจจัย มี " ๗

ในนัตถิปัจจัย มี " ๔

ในวิคตปัจจัย มี " ๔

ในอวิคตปัจจัย มี " ๗.

[๗๗๘] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัยเป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๗๗๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๗๘๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๗๘๑] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

อนุโลมมาติกาพึงให้พิสดาร.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗.

รูปาวจรทุกะ จบ

อรูปาวจรทุกะ

ปฏิจจวาร

[๗๘๒] อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม.

อรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๗๘๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๒
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๕
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๗๘๔] ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๘๕] อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นอรูปาวจรธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดจนถึงสัญญสัตว์.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย.

[๗๘๖] อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาตปัจจัย.

[๗๘๗] อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบากขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๗๘๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำ.

ปัจจยวาร

[๗๘๙] อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัยมี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป.

อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๗๙๐] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔
ในอธิปติปัจจัย มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔
ในสหชาตปัจจัย มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๔
ในนิสสยปัจจัย มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๔
ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๔
ในอาเสวนปัจจัย มี " ๔
ในกัมมปัจจัย มี " ๙
ในวิปากปัจจัย มี " ๒ ฯลฯ
ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๗๙๑] ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณอาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ฯลฯ ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๙๒] อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นอรูปาวจรธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม ขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

[๗๙๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำ.

สังสัฏฐวาร

[๗๙๔] อรูปาวจรธรรม คลุกเคล้ากับอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ

[๗๙๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอวิคตปัจจัย มี " ๒.

[๗๙๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๗๙๗] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๗๘๘] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ โดยอารัมมณปัจจัย อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ โดยอารัมมณปัจจัย

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลพิจารณาอากาสานัญจายตนะ วิญญาณัญจายตนะ ฯลฯ อากิญจัญญายตนะ ฯลฯ พิจารณาเนวสัญญานาสัญญายตนะ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอรูปาวจรธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยเจโตปริยญาณ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

[๗๘๙] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำอากาสานัญจายตนะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ฯลฯ กระทำเนวสัญญานาสัญญายตนะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำขันธ์นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว กระทำซึ่งกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

กุศลกรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ผล ฯลฯ พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

[๘๐๐] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิตที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ภวังค์ที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เนวสัญญานาสัญญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิตที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่เป็นอรูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

บริกรรมแห่งอากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่อากาสานัญจายตนะ โดยอนันตรปัจจัย แห่งวิญญาณัญจายตนะ ฯลฯ แห่งอากิญจัญญายตนะ ฯลฯ บริกรรมแห่งเนวสัญญานาสัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ โดยอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย.

[๘๐๑] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ โดยอุปนิสสยปัจจัย วิญญาณัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่อากิญจัญญายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอรูปาวจรธรรม แล้วให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฌานที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม วิปัสสนา มรรค อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ที่เป็นอรูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศรัทธาที่เป็นอรูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรมแล้วให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฌานที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม วิปัสสนา มรรค อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา ราคะ ความปรารถนา สุข ทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดย อุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บริกรรมแห่งอากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่ อากาสานัญจายตนะ โดยอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ บริกรรมแห่งเนวสัญญานาสัญญายตนะ เป็น ปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๘๑๒] ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดย ปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ วัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น อรูปาวจรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๓ นัย

[๘๑๓] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก ฯลฯ

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เจตนาที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย.

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายโดยกัมมปัจจัย.

ฯลฯ

[๘๐๔] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยวิปากปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยวิปากปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย.

[๘๐๕] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

[๘๐๖] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาต.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาต.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทริย์.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

อรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๘๐๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในอธิปติปัจจัย มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาตปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๓

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๒

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย มี " ๔

ในฌานปัจจัย มี " ๔

ในมัคคปัจจัย มี " ๔

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในอัตถิปัจจัย มี " ๗

ในนัตถิปัจจัย มี " ๔

ในวิคตปัจจัย มีวาระ ๔

ในอวิคตปัจจัย มี " ๗.

[๘๐๘] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยสหชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

อรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

อรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๘๐๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔.

[๘๑๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๘๑๑] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

อนุโลมมาติกาพึงให้พิสดาร.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗.

อรูปาวจรทุกะ จบ.

ปริยาปันนทุกะ

ปฏิจจวาร

[๘๑๒] ปริยาปันนธรรม อาศัยปริยาปันนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นปริยาปันนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

พึงกระทำทุกะแม้นี้ เหมือนโลกิยทุกะ ในจูฬันตรทุกะ ฉะนั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

ปริยาปันนทุกะ จบ.

นิยยานิกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๘๑๓] นิยยานิกธรรม อาศัยนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนิยยานิกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อนิยยานิกธรรม อาศัยนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกธรรม.

นิยยานิกธรรม และอนิยยานิกธรรม อาศัยนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนิยยานิกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อนิยยานิกธรรม อาศัยอนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิยยานิกธรรม ขันธ์ ๒

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

อนิยยานิกธรรม อาศัยนิยยานิกธรรม และอนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๘๑๔] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๒
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๘๑๕] อนิยยานิกธรรม อาศัยอนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิยยานิกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย.

[๘๑๖] นิยยานิกธรรม อาศัยนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นนิยยานิกธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกธรรม.

อนิยยานิกธรรม อาศัยอนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิยยานิกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ พึงทำปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ

[๘๑๗] นิยยานิกธรรม อาศัยนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนิยยานิกธรรม ฯลฯ

อนิยยานิกธรรม อาศัยนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกธรรม.

อนิยยานิกธรรม อาศัยอนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิยยานิกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิยยานิกธรรม ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

อนิยยานิกธรรม อาศัยนิยยานิกธรรม และอนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๘๑๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำ.

ปัจจยวาร

[๘๑๙] นิยยานิกธรรม อาศัยนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

อนิยยานิกธรรม อาศัยอนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิยยานิกธรรม ตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิยยานิกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

นิยยานิกธรรม อาศัยอนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

นิยยานิกธรรม และอนิยยานิกธรรม อาศัยอนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

นิยยานิกธรรม อาศัยนิยยานิกธรรม และอนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนิยยานิกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อนิยยานิกธรรม อาศัยนิยยานิกธรรม และอนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

นิยยานิกธรรม และอนิยยานิกธรรม อาศัยนิยยานิกธรรม และอนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนิยยานิกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๘๒๐] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาตปัจจัย มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๔

ในนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๔

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๔

ในกัมมปัจจัย มี " ๙

ในวิปากปัจจัย มี " ๑ ฯลฯ

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๘๒๑] อนิยยานิกธรรม อาศัยอนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิยยานิกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ ฯลฯ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิยยานิกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

[๘๒๒] อนิยยานิกธรรม อาศัยนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย.

[๘๒๓] นิยยานิกธรรม อาศัยนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นนิยยานิกธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกธรรม

อนิยยานิกธรรม อาศัยอนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิยยานิกธรรม ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

นิยยานิกธรรม อาศัยอนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นนิยยานิกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

นิยยานิกธรรม อาศัยนิยยานิกธรรม และอนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นนิยยานิกธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกธรรมและหทัยวัตถุ.

[๘๒๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำ.

สังสัฏฐวาร

[๘๒๕] นิยยานิกธรรม คลุกเคล้ากับนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นนิยยานิกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อนิยยานิกธรรม คลุกเคล้ากับอนิยยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิยยานิกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

[๘๒๖] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๒
ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๒
ในวิปากปัจจัย มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย มี " ๒.

[๘๒๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๘๒๘] นิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยยานิกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยยานิกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๘๒๙] นิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยยานิกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นนิยยานิกธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพ ฯลฯ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

อนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยยานิกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว พิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายพิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิยยานิกธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอนิยยานิกธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

อนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยยานิกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอารัมมณปัจจัย.

[๘๓๐] นิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยยานิกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

นิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยยานิกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อธิปติธรรมที่เป็นนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยยานิกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้วกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งเพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ ฯลฯ ทิฏฐิ เกิดขึ้น

กุศลกรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายกระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ กระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิยยานิกธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยยานิกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอธิปติปัจจัย

[๘๓๑] นิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยยานิกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ มรรค เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอนันตรปัจจัย.

อนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยยานิกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิยยานิกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิยยานิกธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน ผล เป็นปัจจัยแก่ผล อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ เนวสัญญานาสัญญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

อนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยยานิกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย.

[๘๓๒] นิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยยานิกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ปฐมมรรค เป็นปัจจัย แก่ทุติยมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ ตติยมรรค เป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย.

นิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยยานิกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายเข้าไปอาศัยมรรคแล้ว ยังสมาบัติที่ยังไม่เกิด ให้เกิดขึ้น เข้าสมาบัติที่เกิดขึ้นแล้ว พิจารณาเห็นสังขารทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง

มรรค เป็นปัจจัยแก่อัตถปฏิสัมภิทา แก่ธัมมปฏิสัมภิทา แก่นิรุตติปฏิสัมภิทา แก่ปฏิภาณปฏิสัมภิทา แก่ฐานาฐานโกสลละ ของพระอริยะทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

มรรค เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยยานิกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอนิยยานิกธรรมแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฌาน วิปัสสนา อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอนิยยานิกธรรม ฯลฯ ปัญญา ราคะ ความปรารถนา ฤดู โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่เป็นอนิยยานิกธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอนิยยานิกธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา ฯลฯ แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยยานิกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บริกรรมแห่งปฐมมรรค เป็นปัจจัยแก่ปฐมมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ บริกรรมแห่งจตุตถมรรค เป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๘๓๓] อนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยยานิกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๒ นัย.

[๘๓๔] นิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยยานิกธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

นิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยยานิกธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่ผล โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เจตนาที่เป็นนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยยานิกธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ฯลฯ

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่ผล โดยกัมมปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย เท่านั้น

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปปยุตตปัจจัย มี ๓ นัย

พึงกระทำเหมือนอรูปทุกะ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัตถิปัจจัย มี ๗ นัย

พึงกระทำเหมือนอรูปทุกะ.

หลักจำแนกหัวข้อปัจจัย มีบทต่างกันนั้น

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๘๓๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๓

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในสหชาตปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย มี " ๔

ในฌานปัจจัย มี " ๔

ในมัคคปัจจัย มี " ๔

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในวิปปยุตตปัจจัย มีวาระ ๓
ในอัตถิปัจจัย มี " ๗
ในนัตถิปัจจัย มี " ๓
ในวิคตปัจจัย มี " ๓
ในอวิคตปัจจัย มี " ๗

[๘๓๖] นิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยยานิกธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

นิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยยานิกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

นิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยยานิกธรรม และอนิยยานิกธรรม โดยสหชาตปัจจัย.

อนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยยานิกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยยานิกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

นิยยานิกธรรม และอนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยยานิกธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

นิยยานิกธรรม และอนิยยานิกธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยยานิกธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๘๓๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มีวาระ ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔

[๘๓๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย
กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๘๓๙] ในอารัมมณปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๓
ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

อนุโลมนาติกาพึงให้พิสดาร.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗.

นิยยานิกทุกะ จบ

นิยตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๘๔๐] นิยตธรรม อาศัยนิยตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนิยตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

อนิยตธรรม อาศัยอนิยตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นนิยตธรรม. พึงทำหัวข้อปัจจัยทั้ง ๕

ปฏิจจวารก็ดี สหชาตวารก็ดี ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงทำเหมือนนิยยานิกทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน หลักจำแนกหัวข้อปัจจัย ต่างกัน.

ปัญหาวาร

[๘๔๑] นิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยตธรรม โดยเหตุปัจจัย

มี ๔ นัย เหมือนกับนิยยานิกทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

[๘๔๒] นิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค พิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นนิยตธรรม กิเลสทั้งหลายที่เกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ พิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนิยตธรรมโดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นนิยตธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน พิจารณาฌาน ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นอนิยตธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสที่เป็นอนิยตธรรม เกิดขึ้น

พระอริยะทั้งหลายพิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นอนิยตธรรม กิเลสที่ข่มแล้ว กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอนิยตธรรมโดยความเป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นอนิยตธรรม ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้นด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอารัมมณปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่มาตุฆาตกรรม แก่ปิตุฆาตกรรม แก่อรหันตฆาตกรรม แก่รุหิรุปปาทกรรม โดยอารัมมณปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นมิจฉัตตนิยตธรรม เกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ยึดถือวัตถุ ใดวัตถุนั้นเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นมิจฉัตตนิยตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย.

[๘๔๓] นิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

นิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

นิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยตธรรม และอนิยตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นนิยตธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

ในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายกระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิยตธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นอนิยตธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอนิยตธรรม เป็นปัจจัย แก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ นิพพานเป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอธิปติปัจจัย.

[๘๔๔] นิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ มรรค เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิยตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิยตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแต่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน ผล เป็นปัจจัยแก่ผล อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ เนวสัญญานาสัญญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โทมนัสที่เป็นอนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่โทมนัสที่เป็นนิยตธรรม มิจฉาทิฏฐิที่เป็นอนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่มิจฉาทิฏฐิที่เป็นอนิยตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย.

[๘๔๕] นิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ มาตุฆาตกรรม เป็นปัจจัยแก่มาตุฆาตกรรม แก่ปิตุฆาตกรรม แก่อรหันตฆาตกรรม แก่รุหิรุปปาทกรรม แก่สังฆเภทกรรม แก่มิจฉาทิฏฐิที่เป็นนิยตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำจักรนัย.

ปฐมมรรค เป็นปัจจัยแก่ทุติยมรรค ทุติยมรรค เป็นปัจจัยแก่ตติยมรรค ตติยมรรค เป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย.

นิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ปลงมารดาจากชีวิต ฯลฯ ทำลายสงฆ์ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ เพื่อบำบัดกุศลกรรมนั้น

พระอริยะทั้งหลายเข้าไปอาศัยมรรคแล้ว ยังสมาบัติที่ไม่เกิดขึ้นให้เกิดขึ้น ที่เกิดขึ้นแล้ว ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ฐานาฐานโกสละ โดยอุปนิสสยปัจจัย มรรคเป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ที่เป็นอนิยตธรรม ทาน ฯลฯ ศีล อุโบสถกรรม ฌาน วิปัสสนา อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ที่เป็นอนิยตธรรม ฯลฯ ปัญญา ราคะ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธาที่เป็นอนิยตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยที่แก่ศรัทธาเป็นอนิยตธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะที่เป็นอนิยตธรรมแล้ว ปลงมารดาจากชีวิต ฯลฯ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยโทมนัสที่เป็นอนิยตธรรม ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ปลงมารดาจากชีวิต ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ราคะที่เป็นอนิยตธรรม โทมนัส ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่มาตุฆาตกรรม ฯลฯ แก่สังฆเภทกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

บริกรรมแห่งปฐมมรรค เป็นปัจจัยแก่ปฐมมรรค ฯลฯ บริกรรมแห่งจตุตถมรรค เป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๘๔๖] อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต ฯลฯ.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่มาตุฆาตกรรม แก่ปิตุฆาตกรรม แก่อรหันตฆาตกรรม แก่รุหิรุปปาทกรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนิยตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย มี ๒ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๒ นัย.

[๘๔๗] นิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยตธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

นิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เจตนาที่เป็นนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปปยุตตปัจจัย มี ๓ นัย

เหมือนกับอรูปทุกะ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัตถิปัจจัย มี ๗ นัย

เหมือนกับอรูปาวจรทุกะ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย มี ๗ นัย.

[๘๔๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย	มีวาระ ๓
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๗
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๗
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๓
ในวิคตปัจจัย	มี " ๓
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๗.

[๘๔๙] นิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยตธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

นิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

นิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยตธรรม และอนิยตธรรม โดยสหชาตปัจจัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

นิยตธรรม และอนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิยตธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

นิยตธรรม และอนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๘๕๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔.

[๘๕๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๘๕๒] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

อนุโลมมาติกาพึงให้พิสดาร.

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗.

นิยตทุกะ จบ.

สอุตตรทุกะ

ปฏิจจวาร

[๘๕๓] สอุตตรธรรม อาศัยสอุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสอุตตรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป.

เหมือนโลกิยทุกะ ในจูฬันตรทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

สอุตตรทุกะ จบ

สรณทุกะ

ปฏิจจวาร

[๘๕๔] สรณธรรม อาศัยสรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสรณธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

มีหัวข้อปัจจัย ๕ เหมือนกับอรูปาวจรทุกะ เหมือนกับอนุโลมปฏิจจวาร.

[๘๕๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๘๕๖] สรณธรรม อาศัยสรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

อรณธรรม อาศัยอรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรณธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

[๘๕๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำ.

ปัจจยวาร

[๘๕๘] สรณธรรม อาศัยสรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสรณธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

แม้ปัจจยวารแห่งอรูปาวจรทุกะ ฉันใด พึงกระทำฉันนั้น.

[๘๕๙] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔
ในอธิปติปัจจัย มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๘๖๐] สรณธรรม อาศัยสรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ.

อรณธรรม อาศัยอรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรณธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ อาศัยกายาตนะ ฯลฯ.

สรณธรรม อาศัยอรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

สรณธรรม อาศัยสรณธรรม และอรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

[๘๖๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี พึงกระทำ

พึงทำหัวข้อปัจจัย ๒ ในปัจจัยทั้งปวง.

[๘๖๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๒
ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๒
ในวิปากปัจจัย มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย มี " ๒

[๘๖๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำ.

ปัญหาวาร

[๘๖๔] สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยเหตุปัจจัย เหมือนกับอรูปทุกะ มี ๔ นัย.

[๘๖๕] สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งราคะ เพราะปรารภราคะนั้น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งทิฏฐิ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ เพราะ ปรารภโทมนัส โทมนัส เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ เกิดขึ้น.

สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ พิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นสรณธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น

ในกาลก่อน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค ผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรณธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะ เกิดขึ้น ฯลฯ

ในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรณธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น.

[๘๖๖] สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำราคะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำราคะนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น บุคคลกระทำทิฏฐิให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสรณธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม และอรณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้วกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

ในกาลก่อน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณาผล ฯลฯ กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรณธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

[๘๖๗] สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรณธรรมที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอรณธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย.

[๘๖๘] สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะแล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะ ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะแล้วให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฌาน วิปัสสนา มรรค อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะ ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะ แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๘๖๔] อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นโดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ จักขุวิญญาณกายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรณธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่ง

หทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ เกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น. ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๒ นัย.

[๘๗๐] สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นสรณธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสรณธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นสรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปปยุตตปัจจัย มี ๓ นัย

เหมือนกับอรูปทุกะ.

[๘๗๑] สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม และอรณธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้น ราคะ เกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสรณธรรม โดยอัตถิปัจจัย.

สรณธรรม และอรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

สรณธรรม และอรณธรรม เป็นปัจจัย แก่อรณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย.

[๘๗๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย	มีวาระ ๔
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๗
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๗
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๗

[๘๗๓] สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม และอรณธรรม โดยสหชาตปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

สรณธรรม และอรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

สรณธรรม และอรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๘๗๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๗ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔.

[๘๗๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๘๗๖] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

พึงถือเอาอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัย

ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัยมี วาระ ๗.

สรณทุกะ จบ

อนุโลมทุกปัฏฐาน จบ
